

Developed by

Elections and Civil Society Division

within the framework of the project "Promoting civil participation
in democratic decision-making in Ukraine"

КРАЩІ ПРАКТИКИ **впровадження механізмів** **громадської участі** **у малих громадах**

СТИСЛИЙ ОГЛЯД

Проект Ради Європи «Сприяння участі
громадян у демократичному процесі
прийняття рішень в Україні»

2020 рік

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Українське видання

Огляд кращих практик розроблено Відділом з питань виборів та громадянського суспільства в рамках впровадження проєкту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні».

Погляди, викладені у цьому виданні, належать авторам, і не обов'язково відображають позицію Ради Європи.

Усі права захищені. Заява про дозвіл: жодна частина цієї публікації не може бути відтворена у будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включаючи фотокопіювання, запис або будь-який інший спосіб зберігання і пошуку інформації, без письмового дозволу Директорату Ради Європи з комунікацій (F-67075 Strasbourg Cedex or publishing@coe.int)

© Рада Європи, липень 2020 р.

**Developed by
Elections and Civil Society Division**

within the framework of the project "Promoting civil participation
in democratic decision-making in Ukraine

Кращі практики впровадження механізмів громадської участі у малих громадах

Стислий огляд

Видання розроблено Відділом з питань виборів та громадянського суспільства в рамках впровадження проєкту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні»

Автор: Ігор Абрамюк
національний експерт Ради Європи

2020 р.

ЗМІСТ

Вступне слово від Проекту Ради Європи	5
Передмова	6
Практики впровадження інструментів громадської участі у малих громадах	7
Побіжний огляд	7
СПИСОК ПРАКТИК	8
ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРОЦЕДУР	8
Створення умов для включення різних соціальних груп до розбудови громади. Новопсковська селищна рада ОТГ, Луганська область. 2016-2019 (продовжується)	8
Активізація участі громадян у місцевому розвитку через створення квартальних комітетів та дієвої системи громадського моніторингу дій влади. Тростянецька міська рада, Сумська область. 2014-2019 (продовжується)	10
Спеціалізовані Громадські ради при селищній раді. Немішаївська селищна рада, Київська область. 2017-2019 (продовжується)	12
Згуртування громади через спілкування з мешканцями в Дунаєвецькій міській ОТГ. Дунаєвецька міська рада ОТГ, Хмельницька область. 2017-2019 (продовжується)	14
Університет третього віку, факультет «Комп'ютерна грамотність» для людей поважного віку. Іванківська селищна рада, Київської області. 2018-2019 (продовжується)	16
ПРАКТИКИ ІНФОРМУВАННЯ, ДІАЛОГУ	18
Бюджет для громадян. Смизька селищна рада ОТГ, Рівненської області. 2018	18
Театральні майданчики, як осередки громадянської активності. Полтава, Попасна, Бахмут, Лисичанськ. 2016 -2019 (продовжується)	20
Мобільна інформаційно-роз'яснювальна група громадського діалогу «Шляхи успішного впровадження реформи місцевого самоврядування». Добренська сільська рада (нині: Баштанська міська рада ОТГ). 2016	22
Власне цифрове телебачення громади. Тростянецька міська рада, Сумська область. 2018-2019 (продовжується)	24
ПРАКТИКИ СПІВУЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ	26
Збережи листочок для синів і дочок! Черепинська сільська рада (нині: Карашинська сільська рада ОТГ), Черкаська область. 2015-2017	26
Доброслав – територія краси. Доброславська селищна рада, Одеська область. 2016-2019 (продовжується)	28
ПРАКТИКИ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ	30
Розроблення та впровадження власної моделі громадського бюджету. Тростянецька міська рада ОТГ Сумської області, 2016-2019 (продовжується)	30
Програма муніципальної фінансової підтримки ініціатив жителів. Хмельницька міська рада, Вінничина, 2016	32
Особливість моделі бюджету участі в Дунаєвецькій міській ОТГ: обов'язкова участь ініціаторів у впровадженні проекту. Дунаєвецька міська рада ОТГ, Хмельницька область, 2018-2019 (продовжується)	34
Бюджет участі як спосіб подолання міфів щодо непрозорості бюджетного процесу. Кочубеївська сільська рада ОТГ Херсонської області, 2017-2019 (продовжується)	36
ПРАКТИКИ Е-ДЕМОКРАТІЇ ТА Е-УРЯДУВАННЯ	38
Розумна громада»/«Smart Community. Дрогобицька міська рада, Львівської області. 2018-2019 (продовжується)	38
У громаді працює сервіс електронних петицій. Брусилівська селищна рада ОТГ, Житомирська область. 2017-2019 (продовжується)	40
Ініціатива утворення Асоціації учасницьких міст та громад. 2019	42
Яка мета створення цього огляду і що далі?	44
Інформаційні джерела	45
1. Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування»	
2. Бібліотека сайту «Децентралізація» (розділ «участь громадян»)	
3. Сайт «Кращі практики залучення громадськості в місцевому самоврядуванні»	
4. Сайт Асоціації міст України	
Корисні посилання (інституції, мережі, інформаційні бази)	47

ВСТУПНЕ СЛОВО ВІД ПРОЄКТУ РАДИ ЄВРОПИ

Цей огляд – спроба показати деякі цікаві практики впровадження інструментів громадської участі у невеликих громадах (ОТГ, малих містах, селищах, селах).

Україна твердо крокує шляхом євроінтеграції, а він передбачає, зокрема, і впровадження європейських підходів та стандартів щодо включення громадськості в процес ухвалення рішень. У країнах європейської демократії вже давно немає потреби нікого переконувати у тому, що громадська участь є однією з найважливіших складових демократичного врядування. З огляду на виключну важливість, питання громадської участі врегульовані засадничими документами Ради Європи, як-от Додатковим протоколом до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади (2009), Декларацією про Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень (2009), Керівними принципами щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень (2017) та низкою інших рішень та рекомендацій.

Саме час і в Україні остаточно змінити ставлення до питань громадської участі, і такі зміни виглядають не лише інноваційними, а й цілком логічними. Бо реформа місцевого самоврядування змушує місцеву владу активно шукати шляхи підвищення ефективності врядування. А реальна громадська участь – один з найважливіших і найкращих шляхів, що слугує досягненню цієї мети.

В Україні є низка різноманітних конкурсів, проєктів тощо, у рамках яких виявляються та висвітлюються або й навіть створюються приклади успішного досвіду громад. Найавторитетнішим з них безумовно є щорічний конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування», що його вже сім років поспіль проводить Мінрегіон за підтримки та на базі методології Ради Європи.

Варто зазначити, що більшість із виявлених та описаних на цей момент практик участі громад-

ськості є практиками великих міст. Водночас, нині саме малі громади (насамперед, ОТГ) найбільше потребують інформації про успішний досвід впровадження механізмів демократії участі. Бо саме тут відбуваються найбільш суттєві зміни, спричинені реформуванням цих громад. Саме у малих громадах особливо актуальною є проблема залучення громадян до місцевих справ, адже там до реформи фактично не було реального самоврядування. Відтак, жителі не виявляли інтересу до громадської участі, а влада не мала особливої потреби у ній.

За умов постійного дефіциту зовнішніх ресурсів (державних та інших) неможливо забезпечити сталий розвиток невеликої й небагатої громади без мобілізації внутрішнього ресурсу. А вона, у свою чергу, неможлива без справжньої громадської участі. І якщо у великих містах вже більш-менш знають, як це робити, то абсолютна більшість малих громад ще лишень на початку цього шляху, а тому їм вкрай потрібна інформація про успішний досвід.

Саме тому спроба огляду кращих практик громадської участі у малих громадах (як правило, такими вважаються громади з чисельністю населення до 50 тисяч осіб) може, на наш погляд, бути дуже своєчасною. Приклади успішного досвіду підкажуть лідерам громад, як активізувати громадську активність і знайти нові ресурси для розвитку (інтелектуальні, організаційні, матеріально-технічні й навіть фінансові), а активістам – як ефективно долучитися до справ громади в інтересах її розвитку. Наразі більшість прикладів є практиками інформаційної взаємодії влади з громадою та практиками безпосередньої співучасті жителів у громадських проєктах (фізичної – через толоки чи фінансової – через співфінансування). Водночас, вже починають впроваджуватися й у малих громадах практики електронної демократії, громадського бюджету та інші сучасні практики.

ПЕРЕДМОВА

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що розпочалася в Україні у 2014 році, докорінно змінює життя в громадах. Одним із ключових її результатів є становлення дієвого, спроможного самоврядування на базовому рівні – у малих громадах з центрами у селах, селищах та малих містах (містечках).

Раніше в малих громадах самоврядування – за поодинокими винятками – було радше бутафорним, аніж справжнім. Ні ресурсів, ні повноважень для того, щоби по-справжньому врядувати, у цих громадах не було – вони практично повністю залежали від держави. Реальне самоврядування було лишень у містах обласного значення і великих містах – там і ресурсна база була зовсім іншою, і повноважень не бракувало.

А де немає самоврядності, там немає і реальної громадської участі. Люди тонко відчують, наскільки самостійним у своїх рішеннях є орган місцевого самоврядування. І там, де немає реального ґрунту для самостійності, люди не мають ні стимулу, ні потреби включатися в процеси управління громадою – бо й управління як такого фактично немає.

Відтак, до початку децентралізаційної реформи механізми громадської участі на практиці впроваджувалися в основному у містах обласного значення та в обласних центрах. Там вже напрацьований значний досвід і є доволі багато прикладів успішного залучення громадян до місцевих справ. Натомість, у малих громадах прикладів реальної громадської участі до недавня було зовсім небагато.

Така ж ситуація і з висвітленням та узагальненням успішного досвіду громадської участі. Якщо багато практик великих міст вже неодноразово висвітлювалися, то у випадку малих громад маємо доволі небагато дуже «різнокаліберної» інформації про успішний досвід залучення громадськості.

Ну, і щодо місцевої нормативної бази, звісно ж, ситуація аналогічна. Якщо у значній частині великих міст механізми громадської участі вже врегульовано, то у малих громадах таке урегулювання тільки починає входити в «моду». Це знайшло своє відображення у

матеріалах нещодавно виданої в рамках Проєкту брошури «Кращі практики регулювання інструментів громадської участі на місцевому рівні»: серед наведених там найкращих прикладів лишень один стосується малого міста (місто Обухів).

Застосувати ж у малих громадах успішний досвід великих міст почасти буває складно чи навіть неможливо. Тут важливу роль відіграє ефект масштабу – далеко не всі практики, які успішно впроваджено у великих містах, можна так само успішно впровадити у малих громадах, тим паче у сільських. Та й для фахівців, які займаються розвитком громад, не є секретом, що життя у великих містах суттєво відрізняється від життя в містечках та селах, і що навіть комунікація між людьми в місті і в селі заснована на різних засадах.

З огляду на це, нам вдалося важливим спробувати проаналізувати доступну інформацію про успішний досвід впровадження механізмів громадської участі саме в малих громадах. Під малими громадами ми розуміємо громади сіл, селищ та міст з чисельністю населення як правило до 50 тисяч осіб¹, у тому числі й об'єднані територіальні громади.

Цей огляд аж ніяк не претендує на повноту, а радше є першою спробою, начерком майбутнього каталогу кращих практик. Сподіваємося, що його поява спонукатиме усіх, хто займається питаннями місцевої демократії в малих громадах, долучитися до наповнення такого каталогу. Запрошуємо зацікавлених до дискусії у фейсбук-групі «Конкурс кращих практик місцевого самоврядування»². Вона об'єднує авторів кращих практик, що були виявлені в рамках цього Конкурсу, а також усіх, кого цікавить успішний досвід розвитку регіонів і громад (всього майже 800 учасників). Група була створена в рамках програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні».

¹ саме 50 тисяч осіб прийнято вважати межею чисельності населення малих міст. Практично всі ОТГ (окрім утворених шляхом приєднання навколо міст обласного значення) також мають чисельність населення, що не перевищує цю цифру

² <https://www.facebook.com/groups/bestpracticeslocalgovukraine/>

ПРАКТИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У МАЛИХ ГРОМАДАХ

ПОБІЖНИЙ ОГЛЯД

Виявлені нами практики виявилися, з одного боку, дуже різношерстими, а з іншого – доволі однотипними. Насправді інноваційних практик, на жаль, поки що дуже небагато. Однак це й не дивно, адже – як вище вже було зауважено – справжнє місцеве самоврядування на цьому рівні лишень починає формуватися.

Більшість практик стосується найпростіших способів участі громадян у місцевих справах – це **практики залучення людей до співучасті** (фізичної, організаційної чи фінансової) у благоустрої території, ремонті чи спорудженні невеликих об'єктів (дитячих майданчиків, парків, громадських просторів тощо). Вони, як правило, не мають значної інноваційності, оригінальності та цінності у сенсі їх поширення, хоча кожна з них є важливими прецедентом мобілізації людей на участь у суспільних справах.

З-поміж інших форматів мобілізації особливої уваги, на наш погляд, заслуговують **толоки** – традиційний для українців формат виконання об'ємних і фізично важких робіт гуртом, на добровільних засадах. Саме толоками в українських селах завжди починали будівництво власної хати, збирали та обробляли урожай, споруджували меморіальні та інші громадські об'єкти. Толока згуртовує, допомагає відчутти і зрозуміти сусіда, а тому цей важливий елемент української сільської культури варто підтримувати і культивувати.

Ще одна велика група практик є **практиками інформування** громадян про плани та дії влади. Вони є дуже різними як за змістом, так і за рівнем – від зовсім

простих і до доволі інноваційних, від елементарних (як то інформаційні стенди) – до організаційно і технічно складних (телебачення громади).

Швидко наростає кількість **практик електронної демократії** – електронні консультації, електронні петиції та інші електронні інструменти стрімко поширюються в малих громадах і вже починають ставати звичними, навіть в селах.

Ще одна з груп – **практики нормативного регулювання** механізмів місцевої демократії. Їх маємо не так багато, але очевидно, що процес створення нормативної бази з питань громадської участі (статут громади, положення про окремі інструменти тощо) у малих громадах останнім часом значно поживався. Це свідчить про те, що важливість впровадження інструментів громадської участі вже розуміють навіть у сільських громадах, у більшості з яких ще донедавна люди не знали нічого, окрім громадської толоки і збору грошей на співфінансування чогось. А це, у свою чергу, означає, що в малих громадах нині йде становлення реального самоврядування.

У наведеному нижче списку практики рубриковані саме на основі їхньої природи. Ми розуміли, що така класифікація (як, власне, і будь-яка інша) не є найкращою і найточнішою. А тому додатково застосували систему тегування – кожній практиці присвоїли один чи кілька **тегів** (ключових слів). Це дозволяє здійснювати пошук практик не лише за рубриками, а й за ключовими словами.

СПИСОК ПРАКТИК

ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПРОЦЕДУР

Створення умов для включення різних соціальних груп до розбудови громади. Новопсковська селищна рада ОТГ, Луганська область. 2016-2019 (продовжується)

Теги: інформація, комунікація, консультації, діалог, гендерна рівність, ініціативи, інклюзивність

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело: Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2018 року [1.5]³

Додаткові джерела:

Стаття на сайті «Децентралізація влади»: «Галерея інновацій, що змінюють Україну. Практика Новопсковської селищної ради ОТГ»⁴

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Упродовж 2016-2017 років у Новопсковській ОТГ вдалося створити оптимальні умови для включення різних соціальних груп до процесу розбудови громади. Одночасно з відбудовою різних громадських приміщень, вдалося налагодити ефективний діалог між селищною радою й громадськістю, залучити різні категорії населення до місцевих справ, розпочати формування інклюзивного середовища.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

У громаді запроваджено цілу низку інструментів та форматів, які сприяють громадській участі: створено офіційний сайт Новопсковської ОТГ, започатковано

випуск Вісника Громади, впроваджено бюджет участі, залучено жителів громади до формування бюджету, створено Координаційну раду з гендерних питань і Молодіжну раду, засновано п'ять дієвих громадських організацій та чотири ініціативні групи, успішно діє ветеранське об'єднання, реалізовано громадський проект для жінок, які виховують дітей з особливими потребами.

Створені комфортні умови для зустрічей з громадськістю, різних навчальних тренінгів для громадських активістів, спільних просвітницьких і святкових заходів, забезпечено безперешкодний доступ маломобільних груп населення.

Підписано сім меморандумів про партнерство, спільно з громадськими активістами проведено приблизно двісті спільних заходів і зустрічей.

Реалізація практики дозволила створити єдиний простір для комунікації різних цільових груп жителів, налагодити дієве партнерство, разом впроваджувати позитивні зміни в громаді.

Контакти:

Червенко Тетяна Савеліївна,

керуюча справами виконавчого комітету
Новопсковської селищної ради, Луганська область.

тел./факс +3806463 21840,

моб. +3809 91619288,

e-адреса chervenkorada@gmail.com

³ Див. розділ «Використані інформаційні джерела»

⁴ <https://decentralization.gov.ua/news/11169?page=2>

У громаді створено зручний (у т.ч. для людей із інвалідністю) мультифункціональний публічний простір для проведення тренінгів, семінарів, зустрічей влади з громадськістю: чергова зустріч, на якій влада разом з мешканцями працює над розбудовою громади

У громаді створено комфортні умови для розвитку творчих здібностей у дітей та молоді: виступ зразкової хореографічної студії «Едельвейс» «Центру культури, дозвілля, туризму і спорту Новосковської селищної ради»

Активізація участі громадян у місцевому розвитку через створення квартальних комітетів та дієвої системи громадського моніторингу дій влади. Тростянецька міська рада, Сумська область. 2014-2019 (продовжується)

Теги: партнерство, діалог, ОСН, моніторинг, збори, е-демократія, нормативна база

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року [1.1].

Додаткові джерела:

Стаття на сайті Програми Ради Європи «Як перетворити звичайний райцентр на сучасне європейське місто⁵ та відеорепортаж у серії «Країна змін»⁶

Відеосюжети місцевої телерадіокомпанії: Про початок роботи нового квартального комітету⁷, Про звітування міського голови перед головами квартальних комітетів та спільну роботу по коригуванню спрямування коштів⁸.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

У громаді створена ефективна модель взаємодії громадян з органами влади для вирішення актуальних місцевих проблем та сприяння самоорганізації, а також для визначення місцевих пріоритетів розвитку на основі громадської думки. Квартальні комітети мають реальний вплив на рішення влади – на їхніх пропозиціях влада базується при визначенні пріоритетів розвитку території та плануванні капітальних вкладень. Голови комітетів є позаштатними радниками міського голови, координують роботу комунальних служб і підписують акти приймання робіт, виконаних на їхній території.

5 <http://www.slg-coe.org.ua/httpwww-slg-coe-org-uap9280/>

6 <https://www.youtube.com/watch?v=dURFodDUgWg>

7 <https://www.youtube.com/watch?v=shf19vPZjfQ&fbclid=IwAR2nYx9dH3JnCKjukS5aXYaTZh697kt2OPA2jq6xOzVl7PZjhjpsuOTxgew>

8 https://www.youtube.com/watch?v=jgkBucqSMJc&fbclid=IwAR14jqqb-3Jy9oEasWhEjIgeFp_a3plw49vAdbnhrDNJ0qn5517sc0Md5Jg

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

На початку реалізації проєкту були ухвалені необхідні місцеві нормативні акти, а саме Положення про загальні збори громадян та Положення про органи самоорганізації населення (ОСН). На їх підставі у місті створено та легалізовано 220 вуличних та будинкових комітетів, які об'єднані у 9 квартальних комітетів. Кожен квартальний комітет має чіткі межі та свій центр — приміщення, де жителі збираються на збори. Керівники ОСНів мають посвідчення представників міської ради, що дає їм право координувати роботу комунальних служб на своїй території. У свою чергу, комунальні служби без участі представника ОСНу не розпочинають виконання робіт і не здають роботи.

Влада і громада спільно планують та розробляють соціально важливі програми і місцевий бюджет. При цьому представники будинкових, вуличних та квартальних комітетів беруть персональну участь у засіданнях міської ради, де відстоюють свої пропозиції. У підсумку, більше половини заявок, схвалених на засіданнях голів ОСНів, включаються до програм розвитку громади та фінансуються з міського бюджету (всі проблеми одночасно не можуть бути вирішені через обмеженість обсягів бюджету).

По закінченню кожного кварталу представники міської ради та підвідомчих комунальних служб звітують про свою роботу перед жителями мікрорайонів.

Окрім цього, в місті діє інтерактивний веб-майданчик «Відкрите місто», на якому громадяни в режимі реального часу повідомляють про актуальні проблеми, що виникли на їх вулиці чи у мікрорайоні, а також про суспільно значущі проблеми громади. Повідомлення контролюються модератором платформи, який щотижня надає інформацію до міської ради про кількість зареєстрованих, прийнятих у роботу та виконаних заявок. Через платформу «Відкрите місто» з моменту її впровадження надійшло 922 заявки, з яких 847 (92%) виконано, а ще 75 – знаходяться у роботі (як правило, через те, що потребують значного фінансування).

Фактично, у громаді створена і вже багато років успішно функціонує ефективна модель постійної взаємодії влади та жителів через ОСНи. Запроваджено дієвий механізм громадської участі у плануванні розвитку та громадського моніторингу реалізації місцевих ініціатив, забезпечено підзвітність й прозорість діяльності міської ради.

КОНТАКТИ:

Бова Юрій Анатолійович

Тростянецький міський голова,
Тростянецька міська рада ОТГ, Сумської області
тел.: +380997900372;
факс: +380545851380;
е-пошта: 1672yurabova@gmail.com

Спеціалізовані Громадські ради при селищній раді. Немішаївська селищна рада, Київська область. 2017-2019 (продовжується)

Теги: діалог, партнерство, громадська рада, сільський розвиток, молодь, спорт, культура

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Сторінка «Громадські ради» на офіційному сайті селищної ради ⁹.

Додаткові джерела:

Фейсбук сторінка Громадської ради з питань культури ¹⁰.

Фейсбук сторінка Громадської ради з питань спорту ¹¹.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Однією з ключових вимог прийняття України до складу «європейської сім'ї» є створення в ній інфраструктури демократичних інституцій. На місцевому рівні одними з них є громадські ради при органах влади. З початку 2017 року в селищі Немішаєве створені та працюють три окремі спеціалізовані громадські ради (з питань культури, з питань спорту та з молодіжної політики), а також Молодіжний парламент.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Основна проблема більшості громад України – пасивність мешканців. Більшість активістів лишень критикують владу в соціальних мережах, однак не беруть реальної участі у справах громади. Тому надважливо запроваджувати в громадах механізми громадської участі.

Спеціалізовані громадські ради в селищі Немішаєве отримали повноцінне право самостійно визначати напрями діяльності та поточного фінансування, що відповідає вищим щаблям «драбини громадянської участі» Шеррі Арнштайн ¹². Це суттєво підвищило ре-

⁹ <http://nem-rada.gov.ua/category/hromadski-rady/>

¹⁰ <https://www.facebook.com/kult.nemish/>

¹¹ <https://www.facebook.com/sportrada/>

¹² У 1969 році американська дослідниця Шеррі Арнштайн запропонувала класифікацію рівнів участі громадян, яку назвала драбиною громадянської участі. Найвищий рівень називається «громадянська влада» і включає три щаблі: «партнерство», «делегування повноважень» та «громадський контроль». Нижчий рівень – це «символічні заходи» (щаблі: інформування, консультування, примирення), а найнижчий – «неучасть» (щаблі: маніпулювання, терапія)

альну активність громадських активістів та забезпечило залучення представників громади до активної участі в організації і проведенні різноманітних заходів, щоб вони відповідали реальним потребам та інтересам жителів. Результатом такої діяльності стало:

- надихання активних громадян на нові рішення і налагодження зв'язків шляхом створення платформи діалогу та співпраці;
- отримання громадянської влади членами спеціалізованих громадських рад (тими, хто безпосередньо відповідає за розвиток напрямів культури, молоді та спорту);
- збільшення кількості спортивних інфраструктурних об'єктів (реконструйовано ковзанку, футбольний майданчик для мініфутболу, тир, побудовано стінку для скелелазіння), формування відкритих просторів для культурних заходів (літній майданчик біля Школи мистецтв, бібліо-арт дворик), виділення окремого приміщення для Молодіжного парламенту;
- збільшення кількості та якості спортивних заходів селища (кубок Немішаєвого по футзалу в 2017 року залучив 90 тис. грн, з яких 30 тис. з бюджету участі та 60 тис. за рахунок активного самостійного фондаїзingu, а в 2018 переміг у конкурсі обласних молодіжних проєктів, змагання проходили вихідними з листопада по березень та залучили понад 500 учасників; влітку 2019 року громадська рада з питань спорту за рахунок фандрайзingu в громаді збрала кошти та закупила ковзани для безкоштовного катання дітей та молоді громади взимку);
- збільшення кількості та якості культурних заходів селища (на якісно новий рівень виведено проведення Дня селища, Дня дитинства, фестивалів «Великодні дзвони» та «Калинові дзвони»; фестиваль «Osten-Sacken offstage festival» отримав у 2019 році підтримку Українського культурного фонду та Київської ОДА; розпочато підготовку з формування осіннього Фестивалю картоплі);
- налагодження конструктивної співпраці між організаціями селища та активістами;
- збільшення бюджетного фінансування відповідних напрямів (культура – з 15 тис. грн. до 325 тис. грн.,

спорт – з 1 тис. грн. до 250 тис. грн., молодь – з 0 до 50 тис. грн.);

- підтримка владою рішень спеціалізованих громадських рад та сприяння їхньому практичному втіленню.

Більшість заходів здійснюється з активним залученням волонтерів. Бюджети напрямів культури, спорту та молодіжної політики стали зрозумілими громаді, оскільки в їхньому розподілі беруть участь всі профільні організації громади.

КОНТАКТИ:

Замідра Сергій Володимирович

Селищний голова,
Немішаївська селищна рада
Київської області,

тел.: +380457741236;

факс: +380457741443;

моб. +380967999080,

е-пошта: zamidra@gmail.com

Засідання спеціалізованої громадської ради з розвитку культури при Немішаївській селищній раді

Згуртування громади через спілкування з мешканцями в Дунаєвецькій міській ОТГ. Дунаєвецька міська рада ОТГ, Хмельницька область. 2017-2019 (продовжується)

Теги: діалог, інформація, консультації, збори, слухання

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2016 року [1.3]

Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року [1.4]

Додаткові джерела:

Стаття на сайті «Децентралізація влади» з серії «Галерея інновацій, що змінюють Україну»¹³.

Відеосюжети: з серії «Країна змін»¹⁴ та з серії «Пліч-о-пліч. Дунаївці. Громада для людей»¹⁵

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Дунаєвецька міська ОТГ об'єднала одне невелике місто та 50 сіл, причому саме в селах мешкає понад половина населення громади. Задля згуртування громади вже з першого року після її утворення пріоритетним форматом роботи міської ради було визначено спілкування з мешканцями громади. У селах, що увійшли в громаду, було проведено численні заходи: збори громадян, громадські консультації та слухання, публічні обговорення, засідання за круглим столом, зустрічі з активними жителями, трудовими колективами тощо.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Для Дунаєвецької міської ОТГ, з кількістю населення майже 40 тисяч осіб, яка об'єднала невеличке місто і 50 сіл, найбільш актуальним завданням стало згурту-

вання мешканців навколо спільної мети – створення самодостатньої, конкурентоспроможної громади з високою якістю життя. Зусилля влади одразу були спрямовані на формування свідомої, активної громади та створення рівних умов для участі усіх мешканців у житті громади.

Під час реалізації практики вдалося:

- створити комітет зі стратегічного планування, у форматі якого напрацювали «дорожню карту проблем», провели фокус-групи, громадські консультації та слухання, і в результаті затвердили Стратегію розвитку громади;
- створити п'ять будинків громади – громадські простори для спілкування, обладнані комп'ютерною технікою;
- забезпечити публічність діяльності: створити офіційний сайт, сторінку у Фейсбук, «Часопис громади», облаштувати інформаційні дошки;
- утворити дорадчі органи: Раду підприємців, Молодіжну раду, Поважну раду (до її складу входять авторитетні члени громади поважного віку), налагодити зв'язок з Духовною радою (із представниками духовенства), громадськими об'єднаннями учасників АТО, афганців, ветеранів війни та праці;
- утворити комунальні установи «Міський центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю «Ластівка», «Інклюзивно-ресурсний центр», «Територіальний центр соціального обслуговування», де отримують послуги 1375 осіб з особливими потребами;
- ініціювати створення вуличних комітетів, спільно з якими проводили водопроводи, укладали договори з населенням на вивезення ТПВ, ліквідували стихійні сміттєзвалища;
- стимулювати створення кооперативу «Ягідний рай» (збрали та реалізували більше 10 тон малини).

У громаді запроваджено громадський бюджет та реалізовано 31 проєкт на суму 1,8 млн грн. Впроваджені міні-проєкти: «Молоде покоління громади», «Моя громада – мій добробут», «Мистецька скарбничка (само-

¹³ <https://decentralization.gov.ua/news/10671>, http://www.slg-coe.org.ua/p16281/?fbclid=IwAR0JcwLqB9WZsPwUv5AEquuYjXjYDO7OsLQrjwjmjohRUGwNHazTDg_E0

¹⁴ <https://decentralization.gov.ua/news/9114?page=2>

¹⁵ <https://www.facebook.com/slgcoe/videos/1398741920281677/>

зайнятість осіб з інвалідністю)». Започатковано святкування Дня громади в рамках етно-фесту «Подільська підкова», проводяться дні сіл, День міста, Великодній ярмарок, молитовний сніданок. Щорічно відбуваються публічні звіти голови громади та старост.

Курс на активну взаємодію влади і громади зберігається й нині, а сама вона стає кращою. Розпочато роботу над Статутом громади та над Комунікаційною стратегією.

КОНТАКТИ:

Слюсарчик Надія Олексіївна

заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів,
Дунаєвецька міська рада, Хмельницька область.

тел.: +380385831899;

факс: +380385831899;

моб. +380973237589,

е-пошта: rachnivka@gmail.com

Засідання спеціалізованої громадської ради з розвитку культури при Немішайвській селищній раді

Вуличний комітет вулиці Зоряна села Миньківці у дії: обговорення проблем благоустрою і розвитку з міським головою Веліною Заяць

День вишиванки, 2018 рік

Університет третього віку, факультет «Комп'ютерна грамотність» для людей поважного віку. Іванківська селищна рада, Київської області. 2018-2019 (продовжується)

Теги: інформація, навчання, центр активності, клуб, бібліотека, пенсіонери, молодь.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Інформація про практику на сайті «Громадські ініціативи України»¹⁶

Додаткові джерела:

Центр місцевої активності для розвитку громади¹⁷

Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади¹⁸

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Університет третього віку – це один із кращих способів залучення людей поважного віку до соціальної активності. Вони отримують прекрасну нагоду спілкуватися, бути потрібними та активними, брати участь у громадському житті, вчитися ефективно використовувати Інтернет для своїх потреб. Також до занять залучається молодь (як волонтери). Така співпраця корисна і подобається як молоді, так і людям поважного віку.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Люди поважного віку переважно не мають досвіду роботи з комп'ютером та іншими електронними пристроями. Це створює певний дискомфорт для них у повсякденному житті, спричиняє відстороненість від нових технологій. Навчання комп'ютерній грамотності (програма розрахована на 72 години) сприяє адаптуванню цієї категорії людей, а бібліотека, на базі якої проходять заняття, отримує якнайкращу рекламу, адже у спілкуван-

ні вдома та в соціумі люди завжди діляться інформацією про те, як і де вони цікаво проводять час.

Така ініціатива надає додаткові та чудові можливості для реалізації потреб як ініціаторів, так і громади: дозволяє комунікувати та долучатися до громадського життя. Відвідуючи заняття, слухачі Університету отримують необхідні для повноцінного існування в сучасному світі знання. Тим самим починають почуватися потрібними і усвідомлювати, що життя продовжується й межі пізнання не існують. Літні люди навчаються тому, чому не могли навчитися раніше через роботу, клопоти й родинні проблеми. Після навчання слухачі можуть робити те, що їм було недоступно. Ті, хто ще працює, отримують шанс втриматись на роботі, адже сучасний світ вимагає вміння роботи за комп'ютером. Освіта впродовж усього життя єднає, мотивує, дає змогу зростати та цікаво і змістовно проводити свій час.

Завдяки такій ініціативі в кращий бік змінився рівень взаємної довіри та підтримки місцевої влади та громади. Також покращилась матеріально-технічна база бібліотеки (в бібліотеці встановлено два кондиціонери для підтримки оптимальної температури приміщення; керівництвом РДА та райради подаровано комп'ютер). Збільшилось десь на 40 осіб кількість користувачів бібліотеки, і тенденція росту зберігається. 3 жовтня 2019 року в бібліотеці вже навчається друга група слухачів Університету третього віку. Про роботу бібліотеки говорять, пишуть в районній газеті, телефонують аби дізнатись як можна стати учасником такого навчання. А якщо цікавляться бібліотекою - значить вона потрібна.

Бібліотеки в селах та містечках повинні вийти на вищий рівень, ніж просто хата-читальня. Це – громадський простір, місце, що об'єднує і гуртує всіх, незалежно від віку, освіти, знань, підвищує громадянську активність усіх соціальних груп.

КОНТАКТИ:

Годун Світлана Миколаївна,

провідний бібліотекар Іванківської центральної районної бібліотеки, Київська область, тел. +380459151550, моб. +380676854772, е-пошта (служб.) kultura-ivankov@ukr.net, е-пошта (персон.) Lanagsm@gmail.com, <https://www.facebook.com/Library-Ivankiv>

¹⁶ <http://ngonetwork.org.ua/universytet-tretogo-viku-fakultet-komp-yuterna-gramotnist-dlya-vidviduvachok-terytorialnogo-sotsialnogo-tsentr/>

¹⁷ Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Центр місцевої активності для розвитку громади – Кіровоград: ІСКМ, 2012. – 144 с.; <https://iscm.org.ua/wp-content/uploads/2012/05/TSMA-dlya-rozvytku-gromady.pdf>

¹⁸ Абрамов Л.К., Азарова Т.В. Центр місцевої активності на базі будинку культури: методологія та технологія розвитку територіальної громади – Кіровоград: ІСКМ, 2010. – 116 с.; <https://iscm.org.ua/wp-content/uploads/2010/09/TSentr-mistsevoyi-aktyvnosti-na-bazi-budynku-kultury-metodologiya-ta-tehnologiya-rozvytku-terytorialnoyi-gromady-2010.pdf>

Бібліотека стає місцем, де навчаються: Заняття в Університеті третього віку

Передача досвіду від молодшого покоління старшому: освоєння сучасних гаджетів

ПРАКТИКИ ІНФОРМУВАННЯ, ДІАЛОГУ

Бюджет для громадян. Смизька селищна рада ОТГ, Рівненської області. 2018

Теги: бюджет, інформування, контроль

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Буклет «Смизька ОТГ: бюджет для громадян. 2018»¹⁹

Додаткові джерела:

Малиняк Б. Почути і бути почутим. Територіальна громада. Як це (не) працює. Дзеркало тижня. 2019. 19 липня²⁰

Маланчук О. Чому бюджет – це просто? Громадський простір. 2018. 30 липня²¹

Миколайчук Н. Реалізація проектів на замовлення органів місцевого самоврядування сприяє якій освіті студентів. Голос України. 2018. 27 липня²²

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Буклет «Бюджет для громадян» є прикладом можливого простого формату контролю з боку громадян за прозорістю бюджетного процесу. Використання доступної, зрозумілої для людини без спеціалізованої освіти форми викладення інформації дає можливість кожному мешканцеві територіальної громади зрозуміти базові засади формування доходів та здійснення видатків відповідного бюджету. А це сприяє посиленню довіри суспільства до органів влади.

¹⁹ <https://drive.google.com/file/d/1rogxVvbiMmVxriYkCQuOwhvKCbLTGBwy/view>

²⁰ https://dt.ua/finances/pochuti-i-buti-pochutim-317990_.html

²¹ <https://www.prostir.ua/?news=chomu-byudzhet-tse-prosto>

²² <http://www.golos.com.ua/article/305695?fbclid=IwAR1ISHAlcpVYEMyD3T3mn2Fi3JHL6n1YBnOWw4LZ7tyWXrbVx4qjCcrjML0>

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Зміст. Буклет «Смизька ОТГ: бюджет для громадян. 2018» був розроблений на замовлення Смизької селищної ради з метою цікавого інформування мешканців громади про бюджет у доступній формі. Буклет розповсюджувався під час публічних заходів, які проводились селищною радою, а також надавався для розповсюдження бібліотекам і школам. Було надруковано 1000 примірників буклету, крім цього, у вільному доступі була його електронна версія, посилання на яку поширювалося в соціальних мережах.

Особливості. Реалізація проекту не передбачала залучення грантових ресурсів, що сприяло високій оцінці його результатів у громаді. Оскільки місцева рада самостійно замовляла буклет, то практика має перспективи сталості й може бути продовжена незалежно від зовнішніх чинників. У буклеті зроблено акцент на очікуваних результатах використання коштів селищного бюджету. Проект об'єднав зусилля університету, неурядової організації та зацікавленість замовника – селищної ради. Відтак було поєднано креативність студентів, знання викладачів, вміння експертів для виконання завдань замовника щодо виготовлення інфографіки про доходи і видатки селищного бюджету, результативні показники видатків та перелік проектів, які планують реалізувати.

Результати. Розповсюдження буклету під час проведення публічних заходів у Смизькій ОТГ, представлення її в інтернет-ресурсах та соціальних мережах забезпечило поінформованість великої частини жителів громади у питаннях формування та витрачання коштів громади. У результаті зросла активність людей на публічних заходах. Зокрема, проведення бюджетних слухань з обговорення проекту бюджету 2019 року відбувалося у присутності доволі великої кількості людей (понад 60 осіб), які активно ставили запитання та

брали участь в обговоренні документа. Використання бюджету для громадян також дало змогу розвінчати усталені стереотипи про тотальну неефективність та нецільовий характер використання бюджетних коштів, сприяло посиленню довіри між керівництвом та мешканцями територіальної громади. Додатковим результатом проекту є вдосконалення навчального процесу в університеті. Майбутні фахівці-фінансисти, які були залучені до нього, не лише навчилися техніці складання «Бюджету для громадян», але й зрозуміли значення цікавого інформування населення про бюджет для налагодження ефективних комунікацій між органом місцевого самоврядування та громадою.

КОНТАКТИ:

Малиняк Богдан Степанович

Голова, ГО «Експертно-аналітична група «Акцент»
 тел.: +380673529792;
 e-пошта: eag.accent@gmail.com

Титульна сторінка буклету та один з його розворотів: лаконічно та інформативно про головне

Театральні майданчики, як осередки громадянської активності. Полтава, Попасна, Бахмут, Лисичанськ. 2016 -2019 (продовжується)

Теги: інформація, діалог, театр

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Сторінка про Театр Сучасного Діалогу на сайті Полтавської філії Суспільної служби України²³

Додаткові джерела:

Відеосюжети на телеканалі UA:Полтава «Акценти: Сучасний театр»²⁴ та на телеканалі «Еспресо» «У Лисичанську обговорили проблеми мовою театру»²⁵.

Статті про ідею поширення проекту на Схід України²⁶ та про театральні майданчики у Лисичанську, Попасній і Бахмуті^{27, 28}.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Театр може використовуватися як мистецький засіб вирішення соціальних проблем. Документальні вистави про проблеми місцевої громади створюються на основі інтерв'ю місцевих мешканців та власних рефлексій акторів, більшість з яких є аматорами. Через мистецькі засоби подекуди значно легше донести до людей суть важливої соціальної проблеми, спонукати до її осмислення та обговорення.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

До створення документальних вистав залучаються громадські активісти, бібліотекарі, творча молодь. Багато людей мають акторський талант. Хоч і не всі є в цьому професіоналами (а більшість і не прагнуть цього), але вони із задоволенням беруть участь в аматорських виставах. Художній керівник допомагає створити виставу. Професійні режисери навчають акторів, як працювати з документальним матеріалом. Обов'язковим «другим актом» вистав є обговорення з глядачами. На показ вистави запрошуються

²³ <http://ssu-poltava.org/tsd>

²⁴ https://www.youtube.com/watch?v=4fFtQmN0WzE&index=10&list=PLXrLeob5-II_-O9wkZKxowts21vYJWLSh

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=al65UVXWktE&feature=share>

²⁶ <http://kolo.news/category/suspilstvo/4476>

²⁷ <http://zaraz.info/v-lisichanske-severodonetske-popasnoj-i-bahmute-poyavyatsya-novyje-sovremennye-teatralnye-ploshhadki/>

²⁸ <https://bahmut.in.ua/novosti/v-artemovske/1646-z-artemivska-v-bahmut-aktivisti-pokazhut-teatralnu-vistavu-pro-dekomunizatsiyu>

місцеві мешканці та працівники органів місцевого самоврядування.

Театр сучасного діалогу створив в Полтаві дві документальні драми «ZLATOMISTO» (про життя переселенців ВПО) та «теорія великого фільтра» (запобігання злочинам на ґрунті упередженості), які демонструвалися в бібліотеках, навчальних закладах не лише Полтави та області, але й у багатьох містах України. Досвід ТСД був поширений на міста Луганської та Донецької областей.

Бахмут. Команда була зібрана на основі ГО «Простору ідей «Майстерня», учасники створили документальну виставу про декомунізацію «Потяг історії», яка викликає справді гарячу дискусію серед глядачів. Декомунізація у Бахмуті відбувається болісно: із судами та суперечками, які досі лихоманять місто. Тому можливість обговорити це у широкому колі допомогла зрозуміти один одного та мету декомунізації.

Попасна. Вчителі та учні у виставі «Що робити в Попасній після шостої вечора?» розповіли про все, що довелося пережити мешканцям Попасної за останні кілька років. Вистава демонструвалася в інших містах України, і глядачі змогли зрозуміти, а що ж насправді відбувається у прифронтових громадах.

Лисичанськ. Для вистави обрали актуальну для громади тему: «Подвійні стандарти» про життя переселенців, комунальні послуги, роботу пропускних пунктів.

Практика діяльності Театру сучасного діалогу та створення подібних команд у інших містах свідчить про те, що театральний майданчик в громаді має всі шанси стати центром громадянської активності, через який громада залучатиметься до обговорення місцевих проблем на основі документальних вистав про життя громади.

КОНТАКТИ:

Гарець Ірина Анатоліївна

керівник Театру сучасного діалогу,
Полтавська філія Суспільної Служби України,

тел.: +380532500647;

факс: +380532500647;

моб.+380673570621,

е-пошта: dvv.poltava@gmail.com, pfssu@i.ua

Прем'єра вистави в Полтаві. Зліва направо: Наталія Баранник, Надія Миколаєнко - студентки, Сергій Макаренко - дизайнер; Анка Демчихина, Настя Яковенко – студентки

Глядачі на виставі, на передньому плані справа режисер Роза Саркісян

Мобільна інформаційно-роз'яснювальна група громадського діалогу «Шляхи успішного впровадження реформи місцевого самоврядування». Добренська сільська рада (нині: Баштанська міська рада ОТГ). 2016

Теги: інформація, консультації, об'єднання громад, слухання

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2016 року [1.3]

Додаткові джерела:

Стаття «Під лежачий камінь вода не тече» в газеті «Голос Баштанщини» (№86 від 29.09.2016).

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Мобільною інформаційною групою, утвореною на базі громадської організації, було здійснено широку інформаційно-роз'яснювальну кампанію щодо реформи місцевого самоврядування. У результаті населення навіть віддалених сіл отримало повну й достовірну інформацію. Люди мали можливість на позитивному досвіді уже існуючих об'єднаних громад переконатися у їхніх перевагах. Це дозволило сформуванню підґрунтя для ухвалення громадськістю необхідних рішень щодо утворення Баштанської ОТГ.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Основне завдання ініціативи: інформаційно-консультативний супровід процесу впровадження реформи на місцях, проведення мобільною інформаційною групою результативної роз'яснювальної кампанії з просування реформи з метою утворення ОТГ. У рамках ініціативи було проведено цілу низку інформаційно-комунікаційних заходів:

- Організація 19 виїзних зустрічей в громадах (громадські обговорення питань практичного впровадження реформи та надання згоди на об'єднання в ОТГ)
- Круглі столи «Першочергові кроки у об'єднаних громадах»; «Громада: жити по-новому. Впрова-

дження перших кроків реформи місцевого самоврядування», «Конституційна реформа під знаком децентралізації влади»

- Семінари «Бюджетна децентралізація», «Інструменти та фінансові ресурси для територіального розвитку»
- Навчальна програма «Подолання стереотипів стосовно децентралізації»
- Поїздка в Балтську ОТГ для ознайомлення з функціонуванням об'єднаної громади
- Форум «Обговорення реалізації реформи в Баштанському районі».

Ініціатива є демонстрацією того, як у простий і доступний спосіб донести до людей переваги від об'єднання територіальних громад та вигоди від бюджетної децентралізації. Саме з допомогою фактів і цифр найлегше переконати людей та стимулювати громади до утворення ОТГ. Важливо донести до громадян необхідні знання і, найголовніше, надати їм можливість участі у впровадженні змін та інструментарій для неї.

У результаті реалізації всіх запланованих заходів проєкту населення навіть найвіддаленіших громад отримало повну, достовірну інформацію про впровадження реформи, мало можливість у процесі діалогу оцінити всі плюси та мінуси об'єднання.

До практичних результатів проєкту можна зарахувати підписання протоколів громадських обговорень в територіальних громадах Баштанщини, що дало можливість перейти до наступних кроків створення Баштанської ОТГ.

КОНТАКТИ:

Фігура Лариса Володимирівна

голова ГО «Мрії збуваються»,
Баштанська міська ОТГ, Миколаївської області
моб.тел. +380 96 1807122,
е-пошта: figura.lar74@gmail.com

Про діяльність мобільної інформаційної групи навіть писала районна газета «Голос Баштанщини» (№86 за 29 вересня 2016 року)

Чергова, одна із дев'ятнадцяти виїзних інформаційних зустрічей в громадах: обговорюється питання щодо надання згоди громади на об'єднання в ОТГ

Власне цифрове телебачення громади. Тростянецька міська рада, Сумська область. 2018-2019 (продовжується)

Теги: інформація, діалог, телебачення, радіо

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Рубрика «Кращі практики» бібліотеки сайту Асоціації міст України [4.2]

Додаткові джерела:

Репортаж про початок діяльності ТРК²⁹ та один з випусків «Новин тижня»³⁰.

Канал ТРК на YouTube³¹. Сторінка ТРК на Facebook³².

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Мовлення громад створює нові можливості для різних соціальних груп та окремих громадян як щодо отримання інформації про події, так і щодо публічного висловлювання власної точки зору. Висвітлюючи актуальні питання громади, місцеві медіа залучають жителів до обговорення, дають можливість висловитись тим категоріям громадян, які не можуть бути належно представлені у владі, представникам вразливих груп. Це значно розширює коло учасників соціального діалогу та створює умови для широкого громадського консенсусу, дає можливість громаді заявити про свої потреби та інтереси.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Рішенням сесії Тростянецької міської ради у листопаді 2017 року було створено комунальне підприємство Тростянецької міської ради «Телерадіокомпанії «Тростянець». Цим самим Тростянецька громада взяла на себе зобов'язання щодо розробки концепції і необхідних документів для участі у конкурсі Національної

Ради України з питань телебачення і радіо та перемоги на отримання відповідних ліцензій на мовлення (строком на 7 років). Нині, згідно з висновком Академії прикладних комунікацій державного телерадіокомітету України, КП ТМР «Телерадіокомпанія «Тростянець» , засновником якої є Тростянецька громада, - перша та єдина в Україні комунальна телерадіокомпанія, створена у ході децентралізаційної реформи.

ТРК «Тростянець» отримала ліцензії на FM-мовлення у 2018 році, що дозволило вийти в радіоефір у тестовому режимі. «Добре радіо» 105,4 FM нині працює цілодобово спільно з радіостанцією «Промінь».

З 15 січня 2019 року розпочався ефір цифрового телевізійного мовлення Т2. Телеканал транслюється в радіусі 60 кілометрів від Тростянецької громади (у радіусі покриття – обласний центр місто Суми та низка інших міст). Тобто, географія охоплення даної телерадіокомпанії – це значна частина території трьох областей: Сумської, Полтавської та Харківської.

Новини Тростянецької громади, Сумщини, України та закордону, дитячі та тематичні програми - все це і не тільки можна подивитися нині на місцевому каналі. Завдяки злагодженій роботі, глядачі та слухачі першими дізнаються про новини в Тростянецькій громаді, про її розвиток та успіхи – цьому присвячено цикл програм «Моє рідне місто» та «Голос громади».

Територіальні громади повинні мати право на здійснення власного мовлення і створювати локальний контент для громади. Це дозволяє громадянам на зовсім іншому якісному рівні залучатися до місцевих справ – бути належно поінформованими та мати можливість висловити свою думку в такий спосіб, що про це одразу стане відомо усій громаді.

КОНТАКТИ:

Дараган Юрій Вікторович

Директор КП ТМР «Телерадіокомпанія «Тростянець»,
тел.: +380503018263,
е-пошта: tv.t.trostryanets@gmail.com

²⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=gOE0Evbxoew>

³⁰ <https://www.facebook.com/trk.trostryanets/videos/522300511926669/>

³¹ https://www.youtube.com/watch?v=WV6_fAUiadM

³² <https://www.facebook.com/trk.trostryanets/videos/278673386318372/>

Вже із назви радіостанції зрозуміло, що громада розвивається і що людям тут живеться добре

ТVТ
ТРК ТРОСТЯНЕЦЬ | TRC TROSTYANETS

Студія Телерадіокомпанії «Тростянець»

ПРАКТИКИ СПІВУЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТІВ

Збережи листочок для синів і дочок! Черепинська сільська рада (нині: Карашинська сільська рада ОТГ), Черкаська область. 2015-2017

Теги: інформація, партнерство, співучасть, толока, благоустрій, екологія, молодь, діти

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело: Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року [1.4].

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Сільська рада разом з громадою визначили першочерговим завданням збереження навколишнього середовища для наступних поколінь. І на умовах співучасті, у тому числі фінансової, реалізували цілу низку комплексних заходів: вирішили проблему стихійних сміттєзвалищ, відновили джерела питної води, здійснили озеленення, організували просвітницьку роботу для дорослих та тематичні уроки в місцевій школі тощо.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Засмічення території громади побутовим сміттям, яке роками накопичувалося в ярах, на узліссях, на берегах водойм, вздовж доріг, стало справжньою катастрофою. Ця проблема спонукала сільську раду до активних дій. Розуміння того, що будь-яку проблему треба вирішувати системно та командно, дозволило об'єднати небайдужих людей.

На організованих місцевою владою громадських толоках люди разом прибирали стихійні сміттєзвалища, висаджували дерева, облаштовували джерело, проводили роботи з прибирання прибережної смуги річки та з поглиблення русла. До перших толок долучилися близько ста мешканців села різної вікової категорії, а також працівники держлісгоспу, водгоспу, місцевої школи, сільської ради, приватні підприємці. І це був лише початок роботи, яка надалі набула системного характеру. Із 2016 року працівники закладів культури почали проводити з

населенням громади роз'яснювальну роботу щодо неприпустимості спалювання листя та городніх решток, а з учнями – позапланові пізнавальні уроки «Природа дихає життям». У цьому ж році за проведення комплексу робіт з відновлення та облаштування другого природного джерела сільська рада була відзначена дипломом переможця в конкурсі «Краща громадська ініціатива України» (у номінації «Молодь і діти»).

Попри свою комплексність, ця ініціатива не потребувала багато коштів – її бюджет склав менш як 150 тисяч гривень. Фінансували заходи також всі разом: місцевий бюджет – 53,9 тис. грн, обласний бюджет – 50 тис. грн, місцеві жителі – 24,8 тис. грн та приватні підприємці – 17,5 тис. грн.

У результаті за безпосередньої участі жителів громади ліквідовано усі тринадцять стихійних сміттєзвалищ, закрито місцевий полігон твердих побутових відходів (натомість, розпочато постійне вивезення відходів із домогосподарств). Облаштовано три природних джерела, очищено 1800 квадратних метрів берегової території річки Рось та поглиблено русло потічка-притоки. Запроваджено щорічні весняні та осінні місячники з упорядкування території. Налагоджено збір відпрацьованих батарейок. Проведено понад тридцять пізнавальних уроків для дітей. Висаджено близько трьохсот дерев та кущів. Та, що найголовніше – вдалося об'єднати зусилля влади і громади задля збереження навколишнього середовища для наступних поколінь.

КОНТАКТИ:

Пархоменко Анатолій Сергійович

Сільський голова, Черепинська сільська рада,
Черкаської області,
тел.: +3804735 20103; факс: +3804735 20103; моб.
+38096 8448027,
е-пошта: Karashynska.otg@ukr.net

Пізнавальні уроки «Природа дихає життям» - це не лише теорія, а й практика

Доброслав – територія краси. Доброславська селищна рада, Одеська область. 2016-2019 (продовжується)

Теги: партнерство, співучасть, толока, благоустрій, екологія

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело: Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року [1.4].

Додаткові джерела:

відеосюжети: «Пліч-о-пліч (Територія краси)»³³, «Доброслав – територія краси і комфорту»³⁴.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Парки, сквери, «зелений» театр, спортивні та дитячі майданчики для родинного відпочинку прикрашають територію Доброслава. А ще кілька років тому ця земля потерпала від стихійних сміттєзвалищ. Усвідомлення жителями селища відповідальності перед майбутніми поколіннями поступово переважило байдужість і допомогло перетворити його на справжню територію краси та комфорту.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

У 2016 році Доброславська селищна рада оголосила конкурс соціальних проєктів, спрямованих на розвиток території та покращення благоустрою. За результатами конкурсу було реалізовано три проєкти:

- Вуличний комплекс родинного відпочинку;
- Дитячо-спортивний комплекс «Діти зі знаком плюс»;
- Етнопарк «Лісова пісня».

Для виконання робіт було проведено цілу низку толок. До роботи на користь громади, яка активно висвітлювалася у ЗМІ, були залучені депутати селищ-

ної ради, члени виконкому, громадські організації, активісти, підприємства, фермерські господарства.

У 2017 році робота продовжилась під гаслом «Доброслав – територія краси». Як результат – спільними зусиллями було створено ще чотири об'єкти:

- Японський сад;
- Парк закоханих сердець;
- Бабусин садочок;
- Сквер оптимістів з вуличною бібліотекою.

За 2018-2019 роки відкрилася низка нових зон відпочинку: парк «Щедрик» з шаховим містечком і ротондою; сквери «Перлинка Доброслав», «Дівчина-весна», «Святий Миколай»; парк болгарської культури «Тракія», візитівка Доброслава «Щасливі долоньки». У жовтні 2019 року відкривається сквер «Українська пісня», а на 2020 рік заплановано відкриття трьох нових зон відпочинку.

За цей час два об'єкти стали рекордсменами Книги рекордів України.

Як видно із розвитку подій, проєкт «Доброслав – територія краси» вже став фактично безстроковим. Зміни у селищі позитивно вплинули на активність громади – з кожним роком все більше мешканців селища залучається до створення проєктів та до їх практичного впровадження, що дозволяє гуртувати громаду та економити кошти місцевого бюджету. Значно покращився стан навколишнього середовища. Підвищився рівень культури доброславців, з'явилося почуття відповідальності та гордості за своє селище.

КОНТАКТИ:

Прокопечко Людмила Ярославівна

Селищний голова, Доброславська селищна рада, Одеської області,
тел. +380485591558;
факс: +380485591437;
моб. +380680988849,
е-пошта: kom_sel_rada@ukr.net

³³ <https://www.facebook.com/watch/?v=179260496342341>

³⁴ https://www.youtube.com/watch?v=axTuexy55_s&feature=share

Де є любов, там є життя! (Парк Закоханих Сердечь)

Я потопая у красі Твоїй!.. (Етнопарк «Лісова пісня»)

ПРАКТИКИ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ

Розроблення та впровадження власної моделі громадського бюджету. Тростянецька міська рада ОТГ Сумської області, 2016-2019 (продовжується)

Теги: діалог, ОСН, бюджет участі, збори

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Сайт «Кращі практики залучення громадськості в місцевому самоврядуванні» [3]

Додаткові джерела:

Новини на сайті міськради: Про громадський бюджет³⁵, Про звітування щодо громадського бюджету³⁶.

Відеосюжети місцевої телерадіокомпанії: Про розподіл громадського бюджету на засіданнях квартальних комітетів³⁷, Про звітування міського голови перед головами квартальних комітетів та спільну роботу по коригуванню спрямування коштів³⁸.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

У громаді створені органи самоорганізації населення (ОСН) – понад 200 вуличних та будинкових комітетів, які об'єднані у 9 квартальних комітетів. Вони надають свої пропозиції до міського бюджету в частині благоустрою. Запровадження моделі Громадського бюджету мало на меті допомогти мешканцям долучитися до прийняття рішень, а владі – направити фінансові ресурси на вирішення тих проблем, які найбільше хвилюють мешканців.

35 <http://trostyanets-miskrada.gov.ua/news.php?readmore=2733>

36 <http://trostyanets-miskrada.gov.ua/news.php?readmore=2054>

37 <https://www.youtube.com/watch?v=JH7s1qD2rew&fbclid=IwAR3yqYjzE3YvJBGHNMmbWW7wixVmscQhiA9ZxwGt7hdWm526QVnEJ2DmDIE>

38 https://www.youtube.com/watch?v=jgkBuqcSMJc&fbclid=IwAR14jqgb-3Jy9oEasWhEjIGeFp_a3plw49yAdbnrhDNJ0qn5517scoMd5Jg

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Основними рішеннями, які впливають на розвиток громади, є бюджетні рішення, і мешканці міста повинні знати і розуміти, як і на що витрачаються бюджетні кошти. Саме з цією метою у громаді було впроваджено інструмент бюджету участі, при цьому у Тростянці відпрацювали власну його модель.

Положення про громадський бюджет було ухвалено у жовтні 2016 року. Загальний обсяг громадського бюджету розподіляється між кварталами з урахуванням кількості населення та наявності і стану інфраструктури із застосуванням коефіцієнтів для кожного кварталу. За рахунок коштів громадського бюджету у громаді можуть бути профінансовані виключно поточні видатки в частині благоустрою міста, реалізація яких можлива протягом одного бюджетного року, що запропоновані та підтримані шляхом рейтингового голосування зборами (конференцією) кожного із дев'яти квартальних комітетів. Пропозиції, реалізація яких відбуватиметься за рахунок коштів громадського бюджету у громаді, через ОСН може подати будь-який громадянин України, який зареєстрований та проживає на території громади. Пріоритет мають пропозиції, спрямовані на виконання петицій, що отримали підтримку громадян. Відбір пропозицій здійснюється головами вуличних та будинкових комітетів на зборах відкритим голосуванням.

Фінансування громадського бюджету проводиться за рахунок коштів міського бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством. Загальний обсяг визначається окремо на кожен бюджетний рік, але не може складати менш як 850 тисяч гривень. У перший рік запровадження сума склала 853 тис. грн. на 7 квартальних комітетів міста Тростянець. У 2019 році на 7 квартальних комітетів міста Тростянець виділено 1 320 тис. грн., і також на два квартальні комітети у с. Кам'янка та с. Зарічне – близько 1 млн. грн.

У результаті широкої просвітницької кампанії серед громадських лідерів та ОСНів, інформаційної кампанії у друкованих ЗМІ та на місцевому телебаченні, низки заходів (круглий стіл, робоча група з розроблення Положення, громадське обговорення) та інформаційної кампанії щодо участі мешканців у формуванні Громадського бюджету було досягнуто високий рівень поінформованості жителів Тростянецької громади про Громадський бюджет – можна впевнено стверджувати, що понад половина мешканців мають уявлення про цей інструмент. Через 220 ОСНів жителі є реально залученими до спільного планування та виконання міського бюджету, оскільки 80% сформованих у такий спосіб пропозицій приймаються владою. Окрім того, запроваджено чіткий механізм підзвітності і моніторингу результативності. Впроваджено практику, коли роботи комунальних служб оплачуються лише за наявності на акті про виконання робіт підпису голови будинкового чи вуличного комітету, який підтверджує належну якість виконання робіт. По закінченню кожного півріччя представники міської ради та підвідомчих комунальних служб звітують у кожному кварталі про свою роботу. Інформація про звіти демонструється по місцевому телебаченню, у соціальних мережах, друкується у ЗМІ та на сайті міської ради.

КОНТАКТИ:

Злепко Володимир Анатолійович

Заступник міського голови з питань економічного розвитку, бюджету, залучення інвестицій, торгівлі, малого та середнього підприємництва, управління комунальним майном, законності та регулювання земельних відносин, Тростянецька міська рада, Сумська область.
тел.: +380662635950; факс: +380545851380;
е-пошта: zlepkov@ukr.net

Сума, що виділена для вирішення проблем кварталу «Діпо», відома. Йде збір пропозицій щодо першочергових проблем: мешканці пропонують – міський голова записує

Міський голова Юрій Бова та жителі кварталу спільно аналізують проблеми території та обирають пріоритети з урахуванням можливостей міського бюджету

Програма муніципальної фінансової підтримки ініціатив жителів. Хмельницька міська рада, Вінничина, 2016

Теги: ініціативи, ОСН, бюджет, співучасть

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Сайт «Кращі практики залучення громадськості в місцевому самоврядуванні» [3]

Додаткові джерела:

Новини на сайті ГО «Право»: про обговорення Програми ³⁹, її затвердження ⁴⁰, виділення коштів ⁴¹ та прийом заявок в рамках Програми ⁴².

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Актуальність Програми полягала в необхідності активізації мешканців територіальної громади міста Хмельника, а її змістом було запровадження механізму дофінансування коштами міського бюджету ініціатив, які впроваджувалися органами самоорганізації населення. Основна мета: підвищити активність мешканців громади, і, що дуже важливо, – саме за місцем проживання.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Механізм, по суті, полягав в дофінансуванні ініціатив громадськості коштами міського бюджету. У рамках програми подавати свої проекти на конкурс громадських ініціатив мали право вуличні та будинкові комітети. Для цього потрібно було підготувати заявку, яку підтримало б не менше ніж 10 мешканців вулиці чи будинку. Одночасно потрібно було гарантувати співфінансування у розмірі не менше 20 % від загальної суми, яка потрібна була

для впровадження конкретної ініціативи. На дофінансування з міського бюджету було гарантовано виділено кошти, але не більше 50 000 гривень на одну ініціативу. Загалом з міського бюджету на Програму було виділено 600 000 гривень на рік.

Громадські ініціативи мали бути спрямовані на благоустрій зон відпочинку: облаштування контейнерних майданчиків для збору сміття, пішохідних доріжок, озеленення та освітлення прибудинкової території, облаштування дитячих та спортивних майданчиків тощо.

Якщо загальний обсяг коштів у заявках перевищував суму, передбачену у міському бюджеті для реалізації громадських ініціатив, застосовувався єдиний критерій відбору – вищий відсоток співфінансування за рахунок коштів мешканців.

Після визначення заявок-переможців автори ініціатив впродовж 30 календарних днів мали забезпечити надходження власного внеску на спеціальний рахунок міського бюджету. Після цього здійснювалося дофінансування впровадження конкретної ініціативи. Якщо кошти від громадськості не надходили, така громадська ініціатива не дофінансовувалася.

Впровадження Програми цілком виправдало головне очікування – вдалося активізувати громаду: зараз в місті проводиться і конкурс для громадських організацій (загальний фонд конкурсу – 1 млн.гривень), і бюджет громадських ініціатив (загальний бюджет – 1 млн.гривень).

Програма підтримки громадських ініціатив наразі не реалізовується, але її планують поновити, бо є потреба активізації мешканців в сільських населених пунктах, які входять чи входитимуть до Хмельницької ОТГ.

Через 220 ОСНів жителі є реально залученими до спільного планування та виконання міського бюджету, оскільки 80% сформованих у такий спосіб пропозицій приймаються владою. Окрім того, запроваджено чіткий механізм підзвітності і моніторингу результативності. Впроваджено практику,

³⁹ <http://pravongo.org/vdoskonalyty-mehanizm-pidtrymky-hromadskyyh-initsiatyv-vyrishyly-pid-chas-zasidannya-klubu-hromadskoho-dialohu/>

⁴⁰ <http://pravongo.org/hmilnytska-miska-rada-pidtrymuvatyme-hromadski-initsiatyvy/>

⁴¹ <http://pravongo.org/v-hmilnyku-vydilyly-600-000-hryven-na-pidtrymku-hromadskyyh-initsiatyv/>

⁴² <http://pravongo.org/v-hmilnyku-oholosyly-pryjom-zayavok-na-konkurs-hromadskyyh-initsiatyv/>

коли роботи комунальних служб оплачуються лише за наявності на акті про виконання робіт підпису голови будинкового чи вуличного комітету, який підтверджує належну якість виконання робіт. По закінченню кожного півріччя представники міської ради та підвідомчих комунальних служб звітують у кожному кварталі про свою роботу. Інформація про звіти демонструється по місцевому телебаченню, у соціальних мережах, друкується у ЗМІ та на сайті міської ради.

КОНТАКТИ:**Мороз Анатолій Анатолійович**

депутат міської ради, на момент розробки Програми – секретар міської ради, тел.моб.: +380677422812

Дорох Віталій Володимирович

голова Ради, громадської організації «ПРАВО», тел.: +380433820030; моб.+380674258495, е-пошта: pravo.ngo@gmail.com

Віталій Дорох, Голова Ради ГО «ПРАВО» презентує механізми підтримки громадських ініціатив під час засідання Клубу громадського діалогу

Особливість моделі бюджету участі в Дунаєвецькій міській ОТГ: обов'язкова участь ініціаторів у впровадженні проекту. Дунаєвецька міська рада ОТГ, Хмельницька область, 2018-2019 (продовжується)

Теги: діалог, партнерство, бюджет участі, толока

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Сайт Дунаєвецької міської ради: Положення про громадський бюджет ⁴³. Матеріали за темою бюджету участі ⁴⁴. Результати голосування за проекти, подані у 2019 році ⁴⁵.

Портал Громадського бюджету Дунаєвецької міської ОТГ ⁴⁶.

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Громадський бюджет у громаді впроваджується другий рік поспіль. Головна мета – залучення жителів громади до ініціювання та реалізації конкретних проектів, спрямованих покращення умов проживання в громаді. Особливістю моделі бюджету участі у Дунаєвецькій міській ОТГ є те, що автори ідеї вже на етапі подання проектною заявки беруть на себе зобов'язання щодо обов'язкової співучасті в реалізації проекту

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Особливістю моделі громадського бюджету, що впроваджена в Дунаєвецькій ОТГ, є те, що з міського бюджету фінансуються, як правило, тільки матеріали, інструменти тощо, а всі роботи виконуються жителями, які ініціювали проект. Зазвичай, шляхом організації то-

⁴³ <http://dunrada.gov.ua/article/187>

⁴⁴ <http://bit.ly/2nBylPk>

⁴⁵ <http://dunrada.gov.ua/news-one/3259>

⁴⁶ <https://dunaevtsi-otg-budget.e-dem.in.ua/#/>

лок, за проведення яких повністю відповідальні його автори (ініціатори). Останні, до того ж, отримують неабиякий досвід, оскільки фактично самостійно організують практичне впровадження проекту.

Саме у такий спосіб ініціативні групи, чії проекти отримали фінансування, власними руками облаштували території для дозвілля, спортивні, дитячі майданчики, забезпечили їх естетичний вигляд, ремонт громадських приміщень, відкритих для публічного доступу.

Загальний обсяг громадського бюджету (бюджету участі) складає 1% від затвердженого обсягу власних та закріплених доходів загального фонду міського бюджету. Статистика за 2018-2019 роки наведена у таблиці.

Як демонструють цифри, кількість осіб, що взяли участь у голосуванні, у цьому році зросла у півтора рази – це означає, що інтерес до інструменту, який показав свою ефективність, зростає.

Через практичне впровадження бюджету участі населення громади ще більше згуртувалося, оскільки люди не лише отримали реальну можливість отримати фінансування на свої власні ініціативи, а й відчули відповідальність за їх практичне втілення.

КОНТАКТИ:

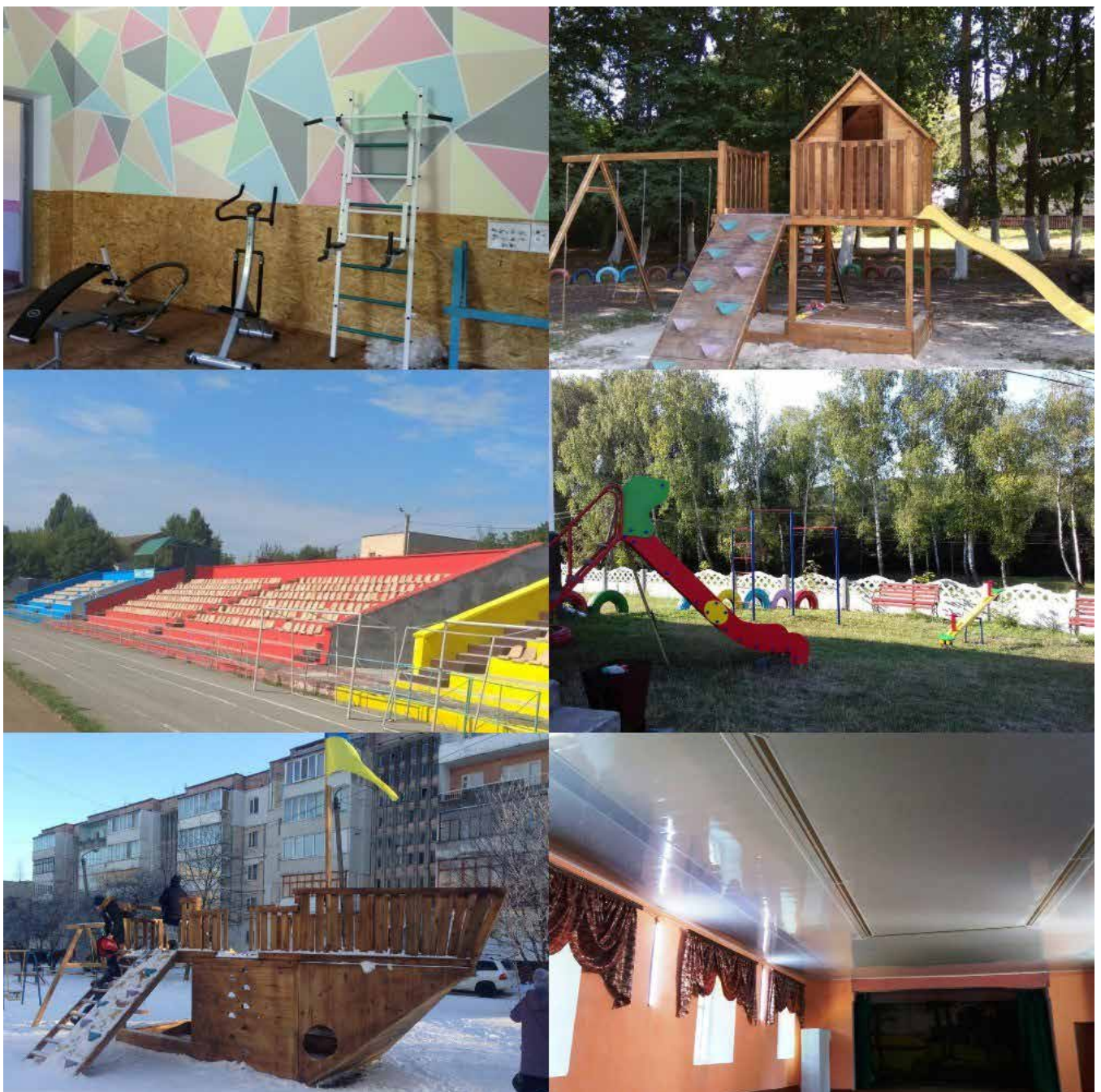
Кадюк Ірина Миколаївна

начальник відділу економіки, інвестицій та комунального майна апарату виконавчого комітету, Дунаєвецька міська рада, Хмельницької області
тел.: +380385831295;
факс: +380385831899;
моб. +380671631313,
е-пошта: dunorg@i.ua, ekonom

Рік	Виділено у бюджеті, грн.	Реалізовано проектів на суму, грн.	Подано проектів	Допущено проектів	Обрано проектів	Голосувало, осіб
2018	800 000	746 110	39	37	17	2047
2019	968 000	883 978	38	37	15	3112

Засідання комісії міської ради з відбору проектів для фінансування в рамках Громадського бюджету

Бюджет участі як спосіб подолання міфів щодо непрозорості бюджетного процесу. Кочубеївська сільська рада ОТГ Херсонської області, 2017-2019 (продовжується)

Теги: інформування, консультації, обговорення, збори, молодь, бюджет участі, тренінги

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Збірник матеріалів про історію успіху об'єднаних територіальних громад [2.2]

Додаткові джерела:

Офіційний сайт Кочубеївської сільської ради, розділ «Бюджет участі»⁴⁷.

Телепередача на ТРК «Скіфія»⁴⁸.

Статті: на сайті «Samooorg»⁴⁹, в газеті «Новий день»⁵⁰, на сайті «Децентралізація»⁵¹, на сайті «Вгору»⁵².

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

*Бюджет участі у громаді впроваджується з 2017 року. Це механізм подолання відчуження між центром громади та периферійними селами, а також прозорий спосіб ефективно і справедливо розподілити кошти. Інструмент дійсно працює – можливість отримати фінансування на вирішення місцевих проблем мають мешканці всіх 14 сіл громади. **Практика показала, що навіть якщо населення села складає невеликий відсоток від населення громади, таке село також***

47 <http://kochubeevska-gromada.com.ua/ekonomika/byudzheth-uchasti/>

48 http://polit-kherson.info/columns/o_moshniagul/2489-tema-dnia-biudzheth-uchasti.html

49 <http://samoorg.com.ua/blog/2018/06/27/byudzheth-uchasti-v-kochubeyivskiy-otg-vid-pilotnogo-proektu-do-uspishnoyi-praktiki/>

50 <https://newday.kherson.ua/kochubeivka-golosuie-za-proekti-biudzhetu-uchasti/>

51 <https://decentralization.gov.ua/news/8696>

52 <http://bit.ly/2mNQLIJ>

може виграти відбір – через співпрацю з мешканцями інших сіл.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Впровадження Бюджету участі було передбачено Стратегією розвитку громади. Рішенням Кочубеївської сільської ради у березні 2017 року затверджено Програму «Партисипаторне бюджетування Кочубеївської сільської ради ОТГ» та Положення про партисипативний бюджет. **Перед ухваленням документ обговорювався громадськістю.** У селах громади за участю сільського голови **відбулися загальні збори, під час яких мешканці висловили своє ставлення до нового механізму.** Положення про бюджет участі – це живий документ, який доповнюється та вдосконалюється.

Більшість жителів громади спочатку зустріли ідею скептично. І ще досі пропозицій від мешканців громади не так багато, бо для них є нелегким завданням написання проектних заявок. Але головне – охоти, яка з кожним реалізованим проектом більшає. Адже люди відчувають, що їх не обманюють, що вони дійсно мають змогу впливати на рішення влади. Зміни в свідомості селянина вже почалися, а отже будуть зміни й у селі. Загальний обсяг бюджету участі в 2019 році склав 100,0 тис. грн. Максимальна вартість одного проекту не повинна перевищувати 50,0 тис. грн. Статистика за 2017-2019 роки подана у таблиці.

Що цікаво, у 2019 році участь у голосуванні взяли 1038 мешканців нашої громади, а це – понад 30% від загальної кількості населення ОТГ! Тепер вже не тільки влада, а й громадяни, які подають проекти, розповідають односельцям про цей механізм, про його переваги. **Бюджет участі – це не лише реалізовані проекти, а й реальні кроки до соціальної згуртованості громади, до зміни свідомості людей і до реальної співпраці влади та громади.**

Рік	Виділено у бюджеті, грн.	Реалізовано проектів на суму, грн.	Подано проектів	Обрано проектів
2017	50 000	50 000	3	3
2018	100 000	100 000	7	2
2019	100 000	100 000	3	2

КОНТАКТИ:

Реверук Лілія Петрівна

завідувач сектору економічного розвитку та залучення інвестицій,
Кочубеївська сільська рада ОТГ Херсонської області,
тел. моб. +380683646218, е-пошта: tige1otg.ei@gmail.com

Автобусна зупинка оновлена й прикрашена за кошти громадського бюджету

Завдяки проекту, профінансованому в рамках бюджету участі, тепер тут можна посидіти, обговорити нові ідеї та проекти

ПРАКТИКИ Е-ДЕМОКРАТІЇ ТА Е-УРЯДУВАННЯ

Розумна громада»/«Smart Community. Дрогобицька міська рада, Львівської області. 2018-2019 (продовжується)

Теги: інформація, консультація, діалог, партнерство, смарт-громада, е-демократія, е-урядування, молодь

ваністю на міжнародні стандарти управлінські стандарти (ISO).

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року [1.5].

Деякі додаткові джерела:

Відеосюжет:

Пліч-о-пліч. Що вміє розумне місто Дрогобич ⁵⁴.

Стаття на сайті Програми Ради Європи:

Дрогобич: розумний підхід до творення «розумного міста» ⁵⁵.

Статті на інших сайтах:

Від розумного міста до розумного регіону ⁵⁶; Дрогобич: 10 фактів про розумне місто ⁵⁷.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Розумна громада складається з відповідальних, підготовлених громадян, які беруть ефективну участь в управлінні містом, а також з депутатів міської ради та працівників виконавчих органів, які ухвалюють рішення, що забезпечують сталий розвиток громади. Реалізація програми «Розумна громада» – це:

- розвиток платформи «Smart City – Дрогобич» шляхом збільшення кількості та покращення якості сервісів е-урядування та е-демократії (зокрема, це сервіс “Електронне обговорення НПА”, “Мапа озеленення міста”, “Чат-бот”, “Аналітика діяльності комунальних установ” та інші)
- підвищення обізнаності мешканців з метою забезпечення їх відповідальної участі у місцевих справах,
- надання інформації на базі відкритих даних депутатам та службовцям ОМС для ухвалення ефективних рішень.

Формування відповідального громадянина ведеться на базі проєкту «Школа Розумного Мешканця», метою якого є навчити жителів міста використанню е-сервісів, застосуванню інструментів участі в поточному і стратегічному управлінні містом. Основними сегментами населення, на який зорієнтований проєкт, є студентська молодь, старшокласники, громадські активісти, керівники ОСББ та ОСН.

Школа розумного громадянина своїми локаціями обрала вищі навчальні заклади, школи міста, коледжі, підприємства та територіальний центр. В середньому за рік проводиться близько 100 зустрічей. Кожна зустріч приймає від 30 до 100 слухачів. Найбільш активні слухачі записуються в ініціативу “Дрогобич - Smart

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Розумна громада – це система, яка інтегрує розумне управління, розумних громадян в рамках єдиного спільного простору на базі платформи «Smart City». Підхід Дрогобицької міськради до впровадження е-сервісів вирізняється комплексністю, системністю та, водночас, поступальністю і практичністю, націленістю на економію бюджетних коштів, спрямованістю на реальне залучення мешканців до справ громади, орієнто-

⁵³ Дрогобич не є малим містом, однак, на нашу думку, застосовані там прості й дуже практичні підходи можуть не менш успішно бути впроваджені у малих громадах. Саме тому ця практика увійшла у огляд

⁵⁴ <https://youtu.be/BeEzCW17jc0>

⁵⁵ <http://www.slg-coe.org.ua/p13249/>

⁵⁶ <http://bit.ly/2m59nUj>

⁵⁷ <http://bit.ly/2m7ouN0>

City” та спільно з містом беруть участь в заходах та подіях, які спрямовані на розвиток екосистеми міста.

Компонента «Розумне врядування» призначена для забезпечення необхідною інформацією депутатів міської ради та службовців з метою якісної підготовки рішень. Важливим елементом є залучення депутатів міської ради до повного циклу реалізації стратегії розвитку – від розробки програм, проєктів, рішень до контролю за їх впровадженням.

Застосування платформи «Smart City», оволодіння мешканцями навиками використання сервісів е-урядування та е-демократії разом з ефективною роботою депутатського корпусу і виконавчих органів міської ради дозволяє говорити про системні зміни у якості та ефективності самоврядування в місті Дрогобичі.

КОНТАКТИ:

Гайдер Станіслав Мечеславович,
начальник відділу ІТ та аналізу міськради,
Дрогобицька міська рада, Львівської області,
тел. +380324422569;
факс +380324437166,
моб. +380976035815,
stanislavhaider@gmail.com

Кондзьолка Володимир Миронович,
директор Комунальної установи
«Інститут міста Дрогобич»,
тел. +380324410746,
моб. +380676742501,
svichka@gmail.com

Чергова перемога Дрогобича: практика виборолла перше місце у Конкурсі кращих практик місцевого самоврядування

Досвід Дрогобича вже стає цікавим для Європи: міський голова Тарас Кучма презентує його на Європейському конгресі місцевого самоврядування у Кракові

У громаді працює сервіс електронних петицій. Брусилівська селищна рада ОТГ, Житомирська область. 2017-2019 (продовжується)

Теги: діалог, петиція, звернення, бюджет

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Рубрика «Кращі практики» бібліотеки сайту Асоціації міст України [4.2]

Додаткові джерела:

Сервіс електронних петицій на офіційному вебсайті Брусилівської селищної ОТГ ⁵⁸

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Сервіс електронних петицій дає змогу громадянам в електронному форматі, без контакту з чиновником підіймати найактуальніші місцеві питання. При цьому ініціатор одразу бачить рівень підтримки з боку односельців та може оцінити перспективу винесення питання на розгляд органу місцевого самоврядування. Водночас керівництво селищної ради має можливість побачити проблемні питання громади і краще спланувати свою діяльність щодо їх вирішення.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Сервіс електронних петицій – це інноваційна модель оприлюдненого (відкритого) звернення громадян до місцевої влади на офіційному веб-сайті громади. Громадяни, звертаючись через електронні петиції, не витрачають свій час для очікування на особистий прийом головою чи заступниками голови громади, або ж на письмове звернення. Винесення проблеми у формі електронної петиції об'єднує та активізує громаду щодо вирішення найактуальніших питань.

У Статуті Брусилівської ОТГ закріплено, що електронна петиція розглядається за умови збору 50 підписів на її підтримку. Розгляд здійснюється невідкладно,

але не пізніше 10 робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду.

Слід зауважити, що багато громад не запроваджують цей сервіс, побоюючись занадто великої кількості петицій. Однак практика свідчить про інше – протягом 2017-2019 років через відповідний сервіс на офіційному веб-сайті Брусилівської ОТГ було подано всього шість петицій, із яких лише дві петиції набрали необхідну кількість голосів. Обидві петиції були розглянуті по суті, а підняті в них проблеми вирішуються. Наприклад:

- Створення дамби на річці Здвиж
- Відновлення (розчищення) озера.

Так, з метою створення дамби на річці Здвиж у поточному році буде проведено обстеження об'єкта, визначено перелік робіт та замовлено проектно-кошторисну документацію. Після проведення тендерних торгів, на суму, визначену проектно-кошторисною документацією, буде укладено контракт з переможцем торгів на проведення робіт. А щодо розчищення озера, то результатом розгляду петиції стала пропозиція Брусилівської ОТГ внести відповідні зміни (включити розчистку озера) до обласної Програми охорони навколишнього природного середовища в Житомирській області на 2018-2020 роки.

Таким чином, електронні петиції є дуже корисним інструментом, який спрощує й робить більш публічною та предметною комунікацію між місцевою владою та громадою.

КОНТАКТИ:

Філоненко Лариса Миколаївна

начальник відділу культури, туризму та ЗМІ,
Брусилівська селищна рада, Житомирська область
тел. +380416230329;
моб.+380688461208,
е-пошта: kulturabsr@gmail.com

⁵⁸ https://brusylivska-gromada.gov.ua/all_petitions/

Система електронних петицій - Брусилівська селищна об'єднана територіальна громада

Відновлення дороги Т-1028 с. Хомутець, особлива увага до ділянки між с. Хомутець та смт. Брусилів
 Автор: ***** Деса Анастасія
 Дата подання: 2019-07-29 16:55:18
 Початок збору підписів: 2019-07-30 10:58:07
 Не здобула підтримки

Встановлення сміттєвих баків
 Автор: ***** Сергій Сергієвич
 Дата подання: 2019-07-02 23:21:17
 Початок збору підписів: 2019-07-04 13:01:13
 Не здобула підтримки

Відновити (розчистити) озеро в с. Морозівка
 Автор: ***** Олександр Сергієвич
 Дата подання: 2018-10-24 21:34:23
 Початок збору підписів: 2018-11-27 12:00:31

Встановлення БЕТОННОЇ огорожі навколо сміттєзвалища, що знаходиться на в'їзді в смт. Брусилів
 Автор: *****
 Дата подання: 2018-11-27 12:00:31

Навігація

- Офіційні документи
- Захист прав споживачів
- Очищення влади
- ГАРЯЧА ЛІНІЯ
- ПРОГРАМА економічного і соціального розвитку Брусилівської селищної ради на 2018-2020 роки
- АНКЕТА ДЛЯ ЖИТЕЛІВ БРУСИЛІВСЬКОЇ ГРОМАДИ
- Регуляторна діяльність
- Конкурси
- Історія Брусилівщини
- Стратегія розвитку громади на період до 2027 року
- Паспорт громади
- Опис герба
- Депутати громади
- Історична довідка
- Голова громади
- Україна - ЄС
- Відділ містобудування

Електронні петиції на сайті Брусилівської ОТГ: далеко не кожна з них здобуває підтримку

ПРАКТИКИ Е-ДЕМОКРАТІЇ ТА Е-УРЯДУВАННЯ

Ініціатива утворення Асоціації учасницьких міст та громад. 2019

Теги: бюджет, асоціація, молодь, співробітництво, законодавство

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА:

Першоджерело:

Інформація про ініціативу на сайті Фондації ПАУСІ ⁵⁹

Додаткові джерела:

новина на Суспільному ТБ: Запоріжжя ⁶⁰

РЕЗЮМЕ. АКТУАЛЬНІСТЬ

Асоціація учасницьких міст надасть можливість органам місцевого самоврядування обмінюватися успішними практиками, шукати кращі рішення щодо залучення мешканців, пропонувати законодавчі ініціативи, розширювати міжнародне співробітництво.

ЗМІСТ. РЕЗУЛЬТАТИ

Впродовж 2018-2019 рр. Фондацією ПАУСІ за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва GlZ був реалізований Проєкт «Громадський бюджет на Сході України – інтеграція заради розвитку». Задля продовження співпраці партисипативних міст і громад, що склалася в межах проєкту, органами місцевого самоврядування – партнерами Проєкту було ініційовано створення Асоціації учасницьких міст.

Асоціація, що створюється, буде унікальною одразу з кількох причин. По-перше, аналогічних формацій, які б фокусували свою діяльність саме на питаннях громадської взаємодії та практиках належного врядування, в Україні немає. Хоча потреба в фаховій підтримці, обміні перевіреними рішеннями, впровадженні спільних проєктів серед громад і міст нагальна. Взяти, при-

міром, той самий бюджет участі. Є низка юридичних аспектів, з якими вже мали справу ті, що реалізував кілька циклів громадського бюджету, і які є невідомими для «новачків». Обмін досвідом із цих питань, включно з шаблонами документів, міг би полегшити учасникам Асоціації запровадження нових інструментів громадської участі.

По-друге, створення Асоціації на продовження Проєкту Фондації ПАУСІ є гарним прикладом того, як ініціативи громадських та експертних організацій можуть консолідувати громади та сприяти міжмуніципальному співробітництву. Зокрема, задля представництва й захисту спільних інтересів на загальнодержавному рівні.

Однією з особливостей роботи Асоціації обіцяє стати і той самий кейсовий підхід – орієнтація на конкретні проблеми громади, точкова експертна допомога саме в тих питаннях, що є нагальними для території. Більше того, інструменти, ефективні для одних громад, можуть не спрацювати в інших, і це нормально. Уже зараз на місцях замислюються: чи є альтернатива бюджету участі, як інакше можна стимулювати громадську активність, як розширити коло зацікавлених сторін.

Залучення та навчання місцевих активістів і активісток має стати одним із пріоритетів роботи Асоціації – планується створення Академії партисипації.

Маючи широку мережу дружніх організацій, зокрема в Польщі, Молдові, Грузії, команда Фондації ПАУСІ планує залучити їх до співпраці. І не лише для навчання, а й для того, щоб наші міста та громади ділилися своїми кращими практиками. Сама ідея створення Асоціації партисипативних громад уже дуже зацікавила зарубіжних партнерів, тож наступним кроком можливе створення аналогічної міжнародної спільноти.

⁵⁹ <https://pauci.org/ua/news/328>

⁶⁰ <https://zp.suspilne.media/news/38940>

КОНТАКТИ:

Леонід Донос
Фундація ПАУСІ,

моб. +380961127703,
е-пошта: ldonos81@gmail.com

*Учасники Першого східноукраїнського форуму практиків партиципації.
Широківська ОТГ Запорізької області, червень 2019 року*

Підписання Меморандуму зі створення Асоціації учасницьких громад. 7 червня 2019 року, острів Хортиця

ЯКА МЕТА СТВОРЕННЯ ЦЬОГО ОГЛЯДУ І ЩО ДАЛІ?

ПРИЗНАЧЕННЯ ОГЛЯДУ

Ідея цього огляду у тому, аби зацікавлені у темі практичної місцевої демократії в малих громадах отримали первинну інформацію про успішні практики й про те, де можна знайти про них ще більше деталей.

Ми дуже сподіваємося, що для фахівців він стане своєрідним «тригером»: увімкне нагадування про той чи інший інструмент громадської участі, зорієнтує, де цей інструмент вже апробовано на практиці, дозволить побачити, кого і про що можна запитати, щоби у підсумку знайти саме те, що потрібно громаді.

Перелік інформаційних джерел та корисних посилань повинен певною мірою компенсувати вибірковість та неоднорідність огляду. А подекуди краще запитати безпосередньо в авторів про їхній практичний досвід.

ВІД ОГЛЯДУ – ДО КАТАЛОГУ

У цьому огляді ми обмежились короткими описами лишень деяких практик, обраних на наш власний розсуд та з обмеженого переліку першоджерел. Водночас, розуміємо, що найбільшу практичну цінність може мати добре впорядкований та належно наповнений (а може навіть і такий, що періодично доповнюється) **каталог практик громадської участі**.

Однак практики, що їх описано у різних джерелах, є надзвичайно різними як за своїм змістом, так і за потенційною цінністю. До того ж, у різних джерелах

описи мають різний формат і дуже різняться за повнотою. Тому їх неможливо просто зібрати в один каталог – варто перед цим описи практик стандартизувати.

Опис окремих практик, інформація про які обмежується заголовком чи резюме, можливо і не вдасться знайти. Та навіть такі практики певно вартує навести у вигляді списку – можливо, у такому списку також будуть ідеї, які спонукають ініціативних лідерів громад і активних громадян до пошуку нових цікавих практичних рішень.

У каталог, де практики будуть описані відповідно до єдиного шаблону, доцільно буде включити тільки актуальні практики. Своєю чергою, для того, щоби мати певність, що практика актуальна, її потрібно буде додатково верифікувати – переконатися, що описаний досвід є чинним і що автори готові його поширювати. Також перед включенням у майбутній каталог практики доцільно буде повторно проаналізувати на предмет їхньої практичної цінності (з урахуванням нинішніх потреб громад).

Важливими рисами дійсно цінного досвіду є його інноваційність, оригінальність, ресурсоемність (фінансова, і не тільки), вплив на розвиток громади, сталість результатів.

Каталог (найкраще: у вигляді електронної бази, що постійно доповнюється) може, на нашу думку, стати корисним інформаційним ресурсом для усіх, хто думає про те, як найбільш ефективно і результативно залучити громадян до місцевих справ.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1 Конкурс «Кращі практики місцевого самоврядування»⁶¹

Мінрегіон за підтримки програм Ради Європи проводить його в Україні щорічно - починаючи з 2012-го. Так само, щороку організатор затверджує конкретні тематики практик, що можуть бути подані на Конкурс. За період його проведення були оголошені, зокрема, такі:

- 2013 - Демократія участі: залучення громадян до справ громади
- 2014 - Влада та громада: інформування, діалог, участь
- 2017 - Прозорість та підзвітність місцевого самоврядування
- 2018 - Інклюзивність регіонального та місцевого розвитку
- 2017-2018 - Практики розвитку, засновані на власних стратегіях, проектах та ресурсах (загальна тема, в рамках якої могли подаватися і практики з місцевої демократії).

Збірки кращих практик:

1.1. Збірка практик – переможців конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» 2014 року / [І.С. Абрам'юк, М.М. Юрченко]; М-во регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Рада Європи. – К., 2015. – 112 с.

1.2. Збірка практик – переможців конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» 2015 року / [І.С. Абрам'юк, М.М. Юрченко, Н.П. Яровенко]; М-во регіон.

розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Рада Європи. – К., 2016. – 64 с.

1.3. Збірка практик – переможців конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» 2016 року / [І.С. Абрам'юк, М.М. Юрченко, Н.П. Яровенко]; М-во регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Рада Європи. – К., 2017. – 92 с.

1.4. Збірка практик – переможців конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» 2017 року / [І.С. Абрам'юк, М.М. Юрченко, Н.П. Яровенко]; М-во регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Рада Європи. – К., 2018. – 110 с.⁶²

1.5. Практики-переможці конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» 2018 року // електронний ресурс: <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/konkurs/konkurs-krashhi-praktiki-mistsevogo-samovryaduvannya-u-2018-rotsi/>

Більшість практик, описаних у цьому огляді, взято саме з цього першоджерела.

2 Бібліотека сайту «Децентралізація» (розділ «участь громадян»)

<https://decentralization.gov.ua/library>

У бібліотеці цього сайту можна обрати в пункті меню «тема» варіант «участь громадян», де доступні для перегляду та завантаження понад 20 документів. Більшість з них – це рекомендації щодо створення місцевої нормативної бази. Однак є кілька документів із прикладами кращих практик.

61 Сторінка Конкурсу на сайті Мінрегіону: <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/konkurs/>

62 <http://www.slg-coe.org.ua/p14914/>

2.1. Самоорганізація населення в громадах. Історії успіху. Збірник матеріалів/ К.Д. Златіна, Г.С. Трепалюк, під ред. А.С. Крупника. – Одеса: ПП „Євродрук”, 2016. – 54 с. <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/128/11.pdf>

2.2. Як це працює? Історії успіху вирішення проблем розвитку в об'єднаних територіальних громадах. Збірник матеріалів/ А.С.Крупнік, В.В.Кіщенко, під ред. К.Д.Златіної. - Кропивницький, 2018. - 32 с. <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/294/how.pdf>

3 Сайт «Кращі практики залучення громадськості в місцевому самоврядуванні»⁶³

На цьому тематичному сайті зібрана база кращих практик у рамках проекту «Партисипативна демократія як основа належного управління в нових громадах». Виконавець проекту, реалізованого за

⁶³ <http://localdemocracy.org.ua/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8/>

підтримки Фонду Мотта, - ГО «Асоціація малих міст України». База містить 27 детально описаних практик.

4 Сайт Асоціації міст України

4.1. Розділ «Кращі практики» сайту Асоціації міст України <https://www.auc.org.ua/practic> Серед тем є «Співпраця влади і громади» із понад 50 практиками (в основному, за 2011-2015 роки). Щоправда, більшість з них – практики великих міст. Також є практики з інших країн.

4.2. Рубрика «Кращі практики» бібліотеки сайту Асоціації міст України https://www.auc.org.ua/library?field_subject_tid=All&type=382 У цій рубриці представлені е-версії періодичних видань Асоціації міст «Маршрути успіху», «Книга успіхів», у яких стисло описано успішний досвід громад, зокрема, й з питань громадської участі.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ (ІНСТИТУЦІЇ, МЕРЕЖІ, ІНФОРМАЦІЙНІ БАЗИ)

Фейсбук-група «Конкурс кращих практик місцевого самоврядування»⁶⁴

Група була створена для неформального спілкування щодо усіх питань, пов'язаних із Конкурсом кращих практик місцевого самоврядування, що його щорічно проводить Мінрегіон за підтримки програм Ради Європи. До групи може долучитися будь-хто, хто має зацікавлення до Конкурсу та до успішного досвіду розвитку територій і громад. Наразі її учасниками є майже 800 членів.

ГО «Український незалежний центр політичних досліджень»⁶⁵

Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД) — утворений у 1991 році неурядовий позапартійний аналітичний центр, який розвиває демократичні процедури у полі публічної політики і своєю діяльністю утверджує в суспільстві ідеї незворотності демократичних перетворень.

УНЦПД є однією з найбільш відомих в Україні експертних організацій, що активно працює у сфері місцевої демократії, зокрема щодо розроблення та впровадження місцевої нормативної бази з питань громадської участі⁶⁶. Останній великий проект у цій сфері, впроваджений УНЦПД - Проект «Громадяни в дії»⁶⁷.

ГО «Інститут громадянського суспільства»⁶⁸

Місія Інституту, утвореного у 1997 році – сприяння становленню та розвитку громадянського суспільства в Україні через залучення громадськості до прийняття рішень органами державної влади та місцевого самоврядування, правова просвіта громадян та удосконалення законодавства у сфері некомерційного права та місцевого самоврядування.

Експерти Інституту свого часу одними з перших зробили шаблони місцевих нормативних актів з питань громадської участі⁶⁹.

ГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення»⁷⁰

Місія Асоціації, утвореної у 2006 році – сприяння розбудові демократії та спроможних громад в Україні через розвиток самоорганізації та створення дієвої системи громадської участі у справах місцевого значення.

ГО «Асоціація підтримки та розвитку ОСББ та ОСНів» (Луцьк)⁷¹

Організація сприяє розвитку руху самоорганізації населення та впровадженню дієвих практик локальної демократії. Серед основних напрямів: підвищення організаційної спроможності ОСНів, ОСББ та громадських активістів; сприяння економічному розвитку

64 <https://www.facebook.com/groups/bestpracticeslocalgovukraine/>

65 <http://www.ucipr.org.ua/>

66 Див. наприклад: Місцева демократія в Україні: нові стандарти / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. : М. В. Лациба, І. М. Лукеря, О. Л. Ващук-Огданська. – К. : Агентство «Україна», 2013. – 236 с.

67 http://ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=14:gromadyani-v-d-stvorennya-spriyatlivih-umov-d-yalnost-dlya-gromadyanskogo-susp-lstva-v-ukrain&catid=23:proekti&Itemid=115&lang=ua

68 <https://www.csi.org.ua/>

69 Одне з перших видань, де наведені зразки місцевих нормативних актів: Місцеве самоврядування в Україні. Загальні збори громадян. Місцеві ініціативи. Громадські слухання: 36 типових місц. нормат. актів / А. Ткачук, В. Прошко, Ю. Ганущак, М. Гументик. – К. : [Ін-т громадян. сусп-ва], 2001. – 44 с

70 <http://samoorg.com.ua/>

71 <https://www.facebook.com/AsociaciaOSBBtaOSN/>

малих територіальних громад Волинської області. На фейсбук-сторінці організації є ціла низка статей, присвячених темі громадської участі в малих громадах.

Мережа хабів громадянського суспільства⁷²

Добровільне об'єднання регіональних організацій-лідерів громадянського суспільства України, яке системно та ефективно впливає на розвиток громадянського суспільства, соціальну згуртованість, дотримання прав людини, демократичні зміни та посилення спроможності громад. Місія Мережі – спільні дії заради сприяння розвитку громадянського суспільства України, підтримки демократичних перетворень та посилення голосу громади.

Спілка «Громадські ініціативи України»⁷³

Спілка "Громадські ініціативи України", що утворена у 2007 році, об'єднує 25 неурядових організацій в 16 регіонах і працює для розвитку громадської активності та свідомості місцевих громад. Спілка зосереджена на роботі у невеликих територіальних громадах (малих містах, районах у містах, селищах, селах). Серед напрямів роботи Спілки: «Сприяння участі громадян у формуванні місцевих та національних політик». Спілка займається вивченням та поширенням кращих практик роботи громадських ініціатив і з 2013 року проводить щорічний конкурс «Краща громадська ініціатива України»⁷⁴. Однією з номінацій конкурсу є «краща ініціатива у сфері в залучення громадян». На сайті представлено 158 практик⁷⁵, частина з яких стосуються механізмів місцевої демократії.

72 <https://www.hubs.org.ua/>

73 <http://ngonetwork.org.ua/>

74 <http://ngonetwork.org.ua/vstygnit-rozpovisty-pro-svoyu-mistsevu-gromadsku-initsiatyvu-do-30-veresnya/>

75 <http://ngonetwork.org.ua/category/uspikh/ua/>

Центри місцевої активності України⁷⁶

Сайт центрів місцевої активності України є проектом ГО «Інститут соціокультурного менеджменту»(м. Кропивницький). На цьому сайті, починаючи з 2010 (!) року, публікуються статті про проекти цієї організації, а також про успіхи інших місцевих ГО. Значна частина цих статей присвячена темі громадської участі.

Пропозиції консультаційних послуг з питань громадської участі від учасників фахової мережі «РЕГІОНЕТ»⁷⁷

Мережа «РЕГІОНЕТ» є всеукраїнською спільнотою фахівців та практиків регіонального та місцевого розвитку, що була утворена у 2014 році за підтримки проекту ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». У каталозі послуг учасників мережі є, зокрема, й послуги з питань місцевої демократії, які фактично є описом тих чи інших практик відповідного автора. На жаль, в останні кілька років діяльність мережі практично призупинилася, а тому актуальність окремих практик потребує верифікації.

Каталог «Кращі практики молодіжної роботи»⁷⁸

З 2017 року профільне міністерство, що відає питаннями молодіжної політики, за підтримки ПРООН проводить щорічний конкурс «Кращі практики молодіжної роботи в Україні». За підсумками Конкурсу видається доволі об'ємний каталог із предметними описами практик роботи з молоддю, значна частина яких стосується залучення молоді до місцевих справ.

76 <http://www.lacenter.org.ua/>

77 до прикладу, послуги за тематикою «громадська участь на місцевому та регіональному рівні» у каталозі продуктів тут: https://regionet.org.ua/index.php?page_name_translit=page_7&catalog_category_id=206#page_title

78 <http://youth-worker.org.ua/downloads/category/yw-best-practices/>

Про нас

Ми – проєкт Ради Європи, який допомагає створити в Україні умови для зміцнення громадської участі та ширшого залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому і національному рівнях. У нашій роботі ми керуємося стандартами Ради Європи і кращими міжнародними практиками.

Наші цілі:

- вдосконалення нормативно-правового регулювання на національному та місцевому рівнях для забезпечення ефективної громадської участі й розвитку громадянського суспільства в Україні відповідно до стандартів Ради Європи та кращих практик;
- сприяння ефективному та широкому застосуванню інструментів громадської участі на місцевому та національному рівнях;
- сприяння побудові діалогу між НУО, громадянами та місцевою владою у процесі прийняття сталих рішень;
- зміцнення спроможності НУО з адвокації змін та взаємодії з органами влади у процесі прийняття рішень;
- допомога у пошуку та запровадженні інноваційних інструментів громадської участі;
- розбудова регіональної взаємодії НУО задля обміну кращими практиками.

Дізнатися більше:

Відділ з питань виборів та громадянського суспільства

Департамент демократичного врядування
Генеральний директорат з питань демократії

Рада Європи

Проєкт «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні»

Володимир Кебало,
керівник проєкту
Volodymyr.KEBALO@coe.int

Дарина Соколова,
асистентка проєкту
Daryna.SOKOLOVA@coe.int

Катерина Березовська, асистентка проєкту
Kateryna.BEREZOVSKA@coe.int

Проєкт Ради Європи

Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE